

AZ VTOLSO

üdöben eginchani regna-
LO BŰNÖKRŐL VALÓ PRÆDI
katiok, tudni illik, Ellő az Bűnről. Második
az Resegsegről. Harmadik az Paraznasag
ról. Negiedik az Tanczról.
Irattatot:

G A S P A R D E C Z I T O L =
nai Prædicator által.

DEBRECZEMBEN

Niomtattatott Rodolphus Hoffhalter által
M. D. LXXXII. Eftendőben.

2
AZ K
O
IN
üde
erke
Christus es az
botanak felöle
eképpen irta
mond, lefnek
nk magok fe
kedekönek
egedetlenek,
telkül valo
lak, Mertekle
keretöi, arulta
lik inkább fere
nem mint az
es életnek, d
meg tagattak
gadat meg vo
bizoniara az
follor, mert l
utalban leuö

A Z K E R E S Z T I E N
Olufoknak S.

M I N E Mű allapattia legyen az vtolsó
űdőknek es abban leuő embereknek
erkölczőknek, mind az Prophetak, az
Christus es az Apostolok bőuen es niluan fol-
lottanak felőle, De főkeppen az 1. Pal 2. Tim. 3.
eckeppen irta meg: Az vtolsó napokban, vgy-
mond, lesznek veszedelmes űdők, mert az embe-
rek magok őrétők lesznek, főszüeniek lesznek,
kerkedekőnek, keueliek, atkozodok, főleiekhez
engedetlenek, halaadatlanok, Istentelenek, őrere-
tetnelkül valoak, engesztelhetetlenek, fortelio-
sok, Mertekletlenek, kegietlenek, ioknak nem
őrétői, arultatok, vakmerők, fel fuualkottak,
kik inkább őretik az testi giőniőrűsegeket hogy
nem mint az Istēt, kik csak főinet vifelik az Iste-
nes életnek, de maga annak őriet es valóságat
megtagattak. Ezektől azért te Timothee ma-
gadat meg vonniad. Meli iőuendűlesekben
bizoniara az Apostol ez mi mostani időnkrol
follot, mert latniuk hog minden rendben es hi-
uatalban leuő emberek eletekben, erkölczőkbe

4
es czelekedetekben megvestenek, es ez meg ne
uezet vetkekkel eggieznek, ki ki az ű vtaira ve
temeduen. Honnat az űdöis felelmesse es ne
hez eletüue változot. Meli iüuendölesek Istē
az ű köuerti által emez fű okokert iratot megh:
1. Hogy az hiueket, ielen leteuel vigaftallia, es
emlekeftesse az ű fõrgalmatos gonduifelefe
röl, melliel az ű Aniafentegihazat minden ve
fedelmes űdökben ez ideiglen meg tartotta, Es
mind ez mostani vihas eletü emberek közöt, s
mind ennek vtanna, világ vegezetiiglen meg tar
tia, mint ű maga mongia az Christus: Nem hag
lak titteket aruaul, veletek lezek mind világ ve
gezetiiglen: 2. Hogy az embereket Pœnitentia
tartasra intse, hogy minden Istentelenseget es
ez világi gonoz kiuanlagokat megh tagaduan:
mertekleteffen, igazan es kegieffen ellienec ez vi
lagon. Viſontak mint egy elő tükörben megh
mutassa minemű vetkektől kellien embernek
magat meg onni, ha Isten haragiaban es karhõs
tato bünteteseben nem akar esni, Mint ezen s.
Pal. Gal. 5: mongia: Ne teuelegietek, vgmond
mert sem az gilkofok, sem az baluaniozok, sem
az tobzodok, az ressegek, az paraznak &c. Istē
orſaganak örökseget nem birhattiak. 3. Hog
emle

emlekeftessen minniaiunkat az vigiazafrá, kő-
niörgefre es az hitben valo alhatatolsagra, hōgi
mikor az Vrel iū auagy az mi halalunknak ora-
iara, auagy az itiletnek napiara, talallion minket
io keřületben. Ezekrōl řűksfeg volna mind
Prædicatoroknak az tanitasnak rendiben giak-
rabban řollani, řmind egieb rendeknek az bűnt
meg esmerni es abbol ecczer fel řerkenni, hogy
az mi hatra volna az ű eletekben, azt ne az test-
nek gonoz kiuanlagara költenek es vesřteget-
nec, hanem Isten parantsolattia řerint rendelnec
es io moddal vegeznek. De ezen felette igen
kel kesergenűnk es bankodnűk, hogy mind az
tanitok kesedelmesbek es restebbek az tanitas-
ban, feddesben es dořgalasban, hogy nem mint
az ű tisteknek mōlaga es nag volta kiuanna,
řmind az halgatok tuniabbak, engedetlembek
es halaadarlambak hogy nem mint az řo foga-
dasnac tistimutatna. Annakokaert, miert hog
mies sok fele czegeres vetkeekkel az mi Istenűn
ket mind ez elōt meg bantottuk, řmind mostā
řo fogadatlanlagunkal űtet naponkent kimellet
lenűl boř řontiuk ű felfege is sok fele ořtorial
meglatogatta es meg niomta ez mi hazankat es
nemzetsegűnket. Ennek elōtte valo űdōkben

6
az mi nemzetünk tisztábletű volt, enni gilks
sag, fertelmes élet, parasztság, résegség es egieb
fok fele ektelenfeg nem hallottatott ez mi orša.
gunkban, mint az mostani időben. Ezekről ez
vetkekről emlekeztetnek minket ez követközé
dő prædicatiokis, es intenek bēnünk, hog
hamareb lehet meg teriünk, fót fogadg
hog az erdemlet büntetefek heliet Istent
kegyelmet es életet nieriünk. Ha mikor az ke
refstien tanitok intik es feddik az halgatokat es
fele czegeres bünökről, es ha mit az tanításnak
rendiben kemenben szollanak, tehat erette, rea
iok ne neheftellienek, ne haragudgianak, ha
nem magokban szallianak es eleteket szerkölczé
ket az Isten törüeniére es igeiére vonniak, lassac
es ismeriek meg abból, hog az Istennek lelke
az tanitok által meltan feddi es rettentí az em
bereket. Annak okaert az kereftien halgatoc
es oluasok mind ez süksleges es hasznos prædi
catiokat io indulattal es halaadasal vegiek, s
mind ez fele hasonlatos intefeket az tanításnak
rendiben io neuven engedelmesseggel halgalsac
es so. fogadasokat Istennek be mutassak. To
uabba ez fele hasznos tanitokert es azoknak ele
tekert Istennek naponkent köniörögienc, hog
az

7
az Istennek tífá és iduőzitő jgeie nemzetünk.
ben megh ne fogyatkozzon, és az reghi
főtetleg orfagunkra vyonnan ne fal
lion, hogy amaz vtolfo atockal
ne verettelsünk.
Amen.

G. F. G.

1. Joan. 3. v. 9. Textus.

Minden ar fi brunt crielelorik. Ugiom ar ratra
ellen crielelorik: Mert ar bron ar tor dennek ar
Es tudjintok hogi in magis ielent, hogi ar mi bron
el venna, es hogi in benne mincion bron.

Miképpem hogi ar ur hi ar in nagi io voltat es en
rothoré valo zeretetik ebben nyloom fi mutatta is magis bi
totta, hogi in ollian zintsegos, firta is mindenthato tolsog
leven minfor fortelmus erotelm nyomerult embertet, hi ar
bronert halalnok is torhoratnak fiaj valant, ar in zint
fiamat ar is. Jofusnak albala fiaiva segados, is ar in zint
oragomak draklegere melfortator.

Zontepem immar in zont fi mi tolunk ezert ar in nagi
io totmemgoiort meltan magis fevanhattia om, s magis
fevommia pi ar mi tolunk korattonostrol, hogi ollian elet
ellintok, ar fi illien zintsegos attianak fiahor illendé, es ar in
nevenek gicriafegore legion.

Lev. 19. Alzert mondia vala om ar o torvenben: Semer estote,
sanctus sum ego Jehova deus vestrus. *Principis vinctis*
Mat. 5. mondia: Sic luit lux vestra Coram hominibus, ut videant op
vestra bona, et glorificent patrem vestrum qui in Coelis est.

De ar in fiahor illendé eletnek fivetoeben, es onra valo
igieteben, nagi atadalem ar embert ofosagnak, ar bron
felot valo laba es vafnera. iteleti. *Mert hi mindnia in*
termexot zorent brunot vagiurat, cauda b: mehi igon
hizoltedron magimnak ar bronlon: Mert innet vggios
es innet tortonik ar, hogi solon bater nom tudom mehi
nagi Torvas es Zogerd brunt crielelori gienefes, zial ar
embert giarlofagal aferriat magopat elen fi gicritani.

Principis art mondia

9
Az art mondgiak sokan az embörok köröl:

netök nyf: hogi ha giaró erötelen vagiok? xtemelliek p:
ionlik az zentök peldotiaivalis brnöket palasolmia, is nagi ci:
nul vele magokat mentem.

oe es lot xeröy seget vetik elö. Az pararnak paviset for-
tissak. fi noha porarnallodot, de azért el nem karhorot.

Vannak allialis fit nagi zentöknek is artatlonoknak tartiak
magokat, hogi is bennök amár zarvas es tapartalhato brnök nem
alattathatnak, mellieket ez vilagis utal.

Innet vagion hogi mikor ez illictenöket megf feddik az brnöket
is az poenitentiara intik, tehát mentön art mondgiak: Lam no
gagiek sem porarna, sem gillós, sem penns lopo, soka nem tudom
fi mi gonoszagot monathatna en horzom.

Latode a f. illicien iteletök vagion am az emböroknek az brn fe-
tely itelet nagi akadalom az imt eletnek követesere való igiefö-
tetben, is az brnöket való fi terülesből.

Annak okaszt az imt Iomos ez ellm orvofagot ad mi elenken,
mikor az meg hallot igetben meg mutattia, hogi mindön embörok
érellegős leön az imt is tirta köröttien eltre igieförmi, minnek ut-
mna az imet fiöriva lötenek. Mert meg mondgi mi legion
az brn, is mindön brnök felöl menem is iteletöknek kellien lenni.

Mi nekünk is azért ugiön erön felegrel fel ez maszari oraban
hallanunk is hallanunk, cziaphogi nylvabbon való ertelömnök okaszt
it fel mi nekünk könet meg latunk, hogi hamj fele legion az
brn, is fi legion oka az brnök. Proket fel azért ez maszari
oraban az köröttienök elöt zöndel meg magiarnunk: Mert
az mondgi az zent Iomos: Omnis qui peccatum facit, et iniqui-
tatem facit, et peccatum est iniquitas.

Semmi nehezség ebben ez beredben minien, mert az imt
Iomos cziak art okaria, hogi meg tudgiok menem is iteletöknek
kellien lenni az brnök felöl. Mert art az embörok az mi brn az
Idea iteleti zörent, brniek nem tartiak.

Innet vagion oitan hogi az imt eltre való intefeket fel ne
okariaf venni, mintha öök is nalog semmire zörfegöket nem
volnának.

Proket ellen az:

Érő ellen az zent János minket orra tanat, hogi lóha oly
 erjén brón ne lehessen, kinek el hagiabom ne kellion mi nek
 munkakodunk, és az hit naginak, veretelmünk, és kark
 meltonak ne kellion itelnunk.

Hogj p: ez igi legión, megj bironjia az zent János m.
 att mondia: Ihi legión az brón .6. az Isten törvenieset által
 gafa, auagi mind az valamit az embör Isten törvenies ellm
 letokit, vagj fecrin, auagi nagi.

Azt afoxia azért mondani az zent János: valaki az I
 törvenieset által hagia, auagi onnak ellenne cielekötök, az z
 gat az Isten haragiabom est, mert att mondia az Isten törv
 Maleficus qui non permanet in sermone legis huius. 2. 2.

Mindön embör p: otti vetörök az törvent által hagia, m
 mindon brón az, valami az Isten törvenies ellm lörön. azért a
 fole brónnel vetörök, afoxi legión az, de az törvent által hagia.
 igi az Istennek haragiabom és atkabom vagion.

Abbot p: lenki att ne gondollia, mintha az zent János egy
 lómbon volna az stoicuskal, kif att mondatnak, hogi az brón
 mind egy arent való, és hogi arok förtök edgik sem nagiob ar m
 sifnal.

Az em mondia mondom att az zent János, mer
 noha mindön brón ennyben egy arent való, hogi mindönk az I
 törvenieset ellen vagion, és mindönk halalt és forhoratot érdoml.

De hogi ha az brónkat egymással örvé vetöd, tehát iel megj
 xod, hogi edgik az masifnal nagiobnak talaltatik: Honem az z
 János erisöt arokak kabaagakat feddi meg, az kif brónnak nem tar
 att, az mit az Isten törvenieset ellen cielekötök vala, és ezért nem
 bit vala az poenitentia tartasis zökfegösnek lonni.

Amjot törön azért ez mintha att mondatna volna az Apost
 Ihi harnat veritök a. f. hogi az brónban magatolnak hirotkötök,
 ezzel mentögetök magatokat, hogi az mit ti gonozul cielekötök
 nem brón az, auagi hogiha brónis, de nem oly nagi brón, ala
 forhoratot érdomlone.

Azontulom mentögi azért ez a. f. mert enis tudom, s. v
 lonni att hogi edgik brón az masifnal nagiob, de azért afoxme
 mörök legienek az ti brónitök, vagion azon Istenk törvenieset
 oanna, és igis az fecrin brónis zinkm vagion halata és k
 Zatra melto az hi jöleki törvent mint zinkm az nagi.

Job azért hogya effe harontalom ment/egőföt hatra hagiom ar
bűneitöt, is afebnak veredelmus volokat meg ismeritöt. is arobol
meg terven ar jombor es köröttiem elete igicförtöt. hogya ar imel
paragiat is brontetis ostarat el aharatök tavortatni.

Ar om ertelme ar imnt Jomos beredjnek, ar meli beredöböt min:
on embor valobom meg ertelji immar mi legion ar brn. 6. ar Jsten
örvönjont altal hagasza, is ar brn semmi nem egib, hanem mi:
nd ar, valammi ar Imnek igar, is, es imnt aharattival ellmörök.

Ar Jsten aharattian p: erried nem amar titkos is meg foghatat:
lom aharattiat, ar mivel mindönöföt menmion es foltön ar is igar ite:
letj rörent erielekörök, is ar kizöl ar imnt pal vol hobt art mondia: 20
Ar is aharattianak ugfi: ki alhat ellenne. Hanem erried ar Jsten
aharattian art, ar lit ar is örveniebon ki ielöntöt, is ar khor mi
tolonak mindön engödelmusa-pöt fovan.

Merit ha ar is el rajtatöt is titkos aharattiat meg gondollick, ar
ellm löha lömki nem alhat, hanem annak mindönöf ellm be fol telliepfö:
mi. De ar örveniebon meg ielönt aharattianak lökom ellenne alhat:
nak s. ellmnie biton naponfent.

Immar ez ar Jstönnek aharattianak ellenne allasa, is annak altal
hagasza mondatik om brnnel lenni. Mint ert példakbol iobban
eröfben vehetöf.
exemplum.

Ar vr Jsten Adomnak ar is aharattiat meg ielöntötte vala
mitör ar paradisiombom mindön fokon zabadda hatta vala, edgiföt
semig meg tiltotta vala. Ott p: ar Jsten aharattia ez vala
hogi ar Adom bator zabaddon egick mindörök fonak ar is giömöl:
erieben, criathogi hadgion ar edgiknek befet.

Immar hogi ar Adom evet ez meg tiltot fonak giömöl:
eriebon, melkom ellenne jara om ar el Imnek aharattianak, is
igi oly brnt erielekörök, ar mivel mind is magat s. mind punig
mit el verte.

Igi ejsö om is egy alma meg otellul mind ez vilagot ar ve:
töfben, ar kiböl löha mi ki nem zabaculhatimk vala, hogi ha ar
vr J. Eto meg nem zabadit vala ar is imnt halalomak altala.

Prönkipppm ar Saulnak ar Jshn meg paromriotta vala
hogi ar Amalechitafat mind le vagia fecimtel fovan nagig,
es hogi meg ar öftalom allatöfnakis no fedverön, hanem meg
arotatis le vagia.

De ar Saul fixaly

12 De ar Saul kirah ert ar Isten parancsiolattiat által haza. Mi-
sem ar kirah, sem ar barmoknak 2-p jóvait mag nem ölete, azért
bmt cielekötet, mivel ar Istennel hozagiabom élet, is ar is kirah
sagat el verte erőtte.

Aron fogpm ar loth patriarcha feleségehis ar Isten mag
parancsiolta vala, misor Sodomabol ki horta vala mlet, hogi h
ne tefinicion, se is errel nem gondola, hanem ugiom hatra tefi-
es errel oh bmt cielekötet, hogi mindgiarast so farabba valora
erotte valo emleketee. Ellim harnot hora am mti ar h
parancsiolattianak által hagata..... Igi ar forgar 2-3 ar

Erötfogpm Davidnak ar Isten ar o törvenibon m
parancsiolta vala, hogi ne pararnalkodgiut, se p: embört ne o
De ar David ez parancsiolatos ellim mind ar tettöt mag cielek-
es ekleppen bmtis cielekötet ar Istennel ellimne, ar kiert ar o
Istentöl megis bmtoteket.

Ari nekronkis penig ar Isten mag isintette ar is apan
ar tr parancsiolatsban, holot art tovania is emt folsege, hog
mi is kivolo mas Istent ne tovesront, faragot fipöt
magunknak ne csinallimk, stionkat amjanlat tirotte
ne lopimk, ne pararnalkodgiunk. ec:.....

Misor azért mind erőtet által hagiol,
es erőtnel ellimne valo folgokat cielekötetnek,
aronnal bmt tezmek, is ar Istennel
bmtoteknek föteleztek mi magunkat:

Igi immar im is erod am te ezt zmlim
attionfia föroettim halgato is Istennel
fraga ehmnyo Chajus I-pusnak verovel
valtet Iuhorika, mi legiön ar bmt.

Tudnia illik mind ar, ar mi ellimkötik
ar Istennel fragalatos emt igoiel, is is
Zmt folsegiunk fözvenieit.

X: Vi contage ismet are

de alibi
p. nem
e. e. e. e. e.

mebe at
a. yala
uion
o. fonde
la om
al fonde

o. fonde
se p. em
al fonde
honne, al

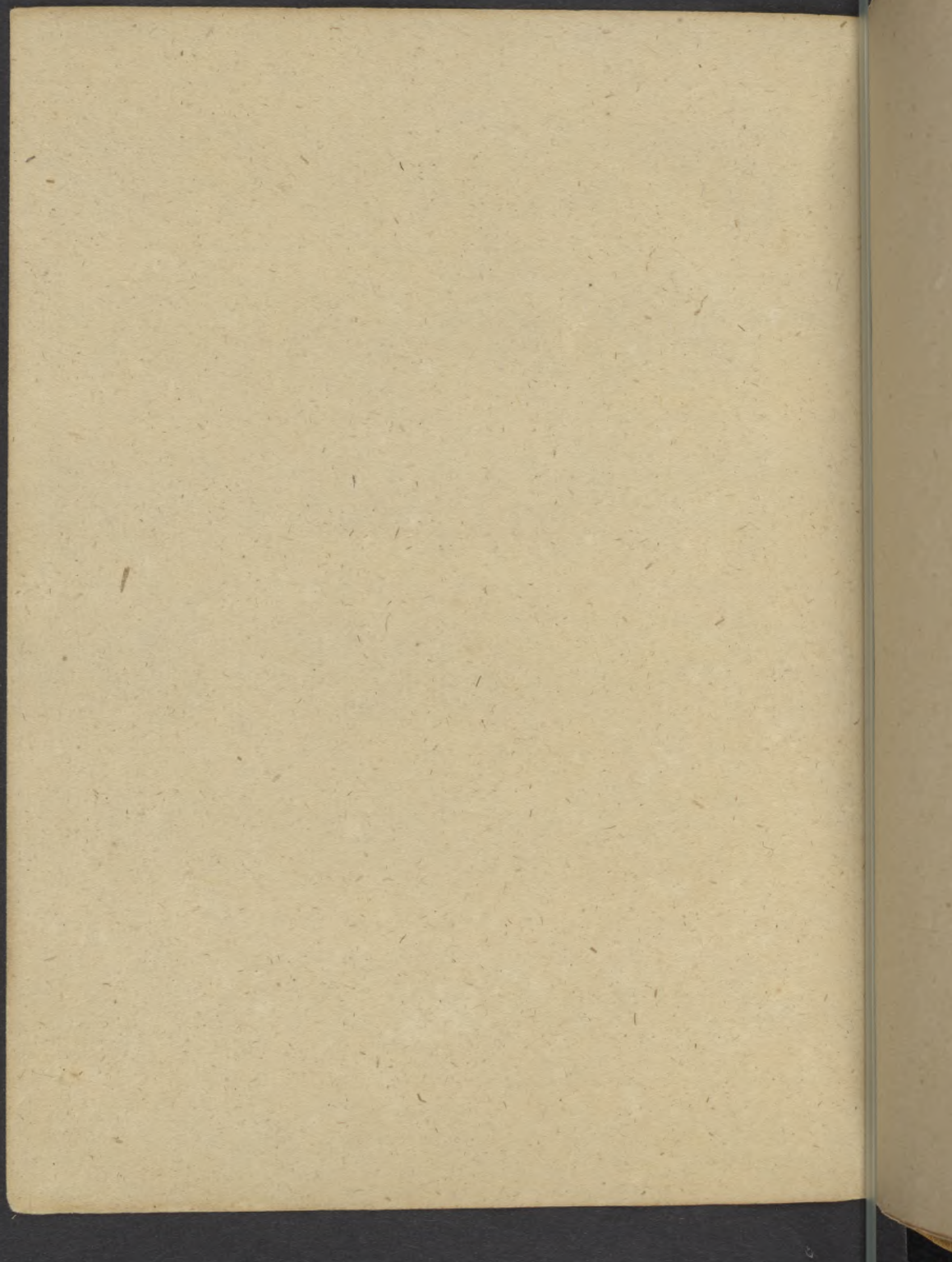
al fonde
to dunt
fante
omniat
e. e. e. e. e.

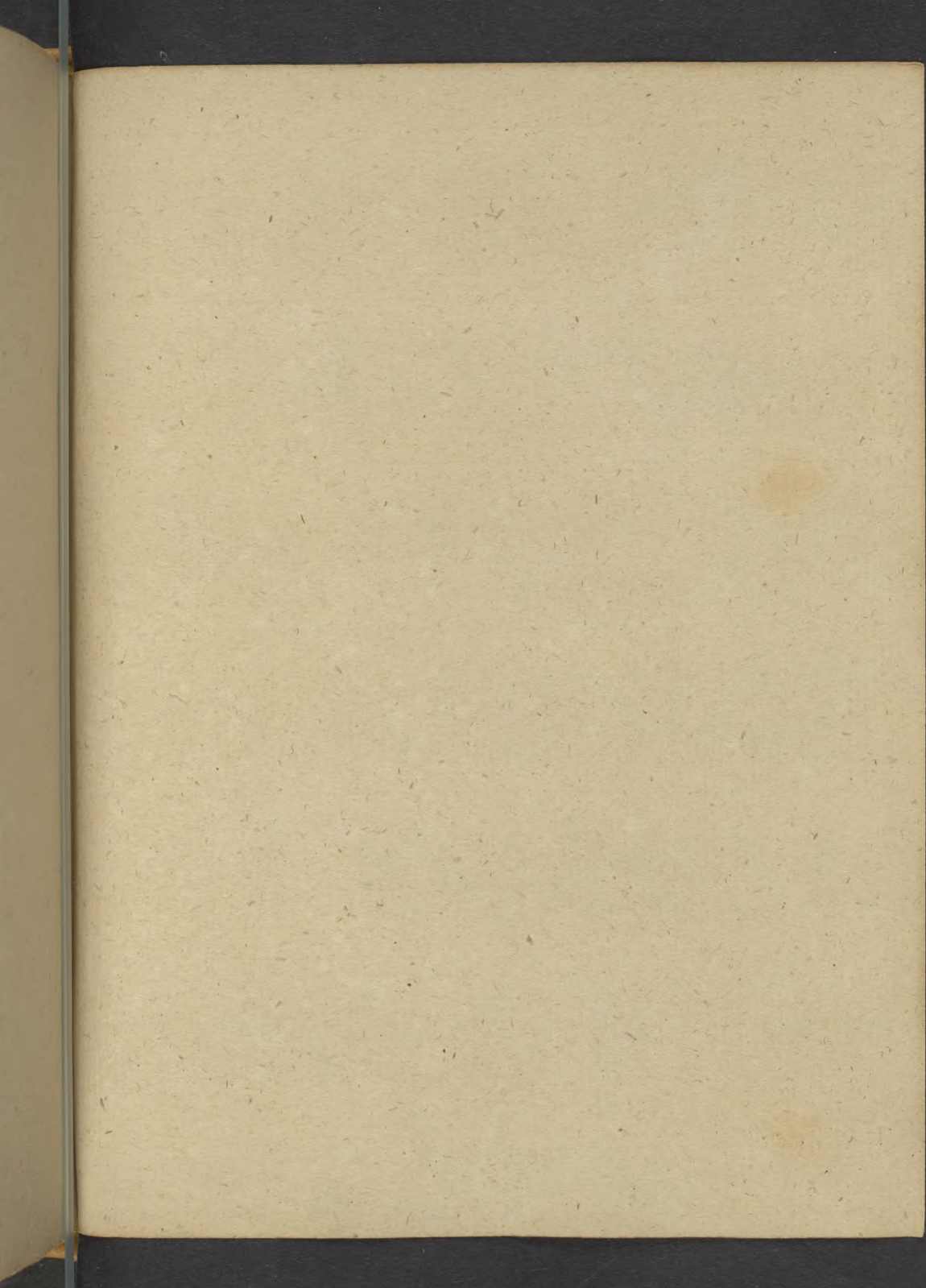
haniel
le fonde
at
n. kat

est fonde
fante
e. e. e. e. e.

al fonde
e. e. e. e. e.

est fonde

keresztünk Iste
nem mindenn
tartani es kőu
Iesus Christu
névelni ammi
olentforte. Ez
küveti tevelie
keppen nag' b
hált meg enni
es ez dolog fe
kal kúlomben
igeben meg
ert valamel'
ha az Papanak
tot legien: D
tának es Ap
falod. Mafod
az Istennek m
mit el nem ke
elhetünk, czal
na, czalard e
gia azokat, ki
tik az ember
n. Valamit az
semmit arrol
mit az napok
güök, az több
teken, mind
pedig okatis
ien minket k

ſerzenünk Iſten ſerzeſe es paranczolattia ellen, Ha
 nem mindennek aki iduőzúlúni akar, aſt az hitet kel
 tartani es kőuetni, mel' az egy fundamentomra az
 Ieſus Chriſtusra epeitettet, es az ſerint kel az Iſtent
 tiſtelni ammint az ű igeieben es tőruenieben megh
 ielentőtte. Ez kiűűl valaki az ű ſeienek gondolatir
 kőueti, teuelieg, es ű maga meg czallia magat, Ezen
 keppen nag' bűnnek mongia az Papa, penteken az
 huſt meg enni. De ha az Iſten igeiet meg forgattiuc
 es ez dolog ſelől abbol kezdünk itiletet tenni, ſok
 kal kűlőmben talalliuuk. Mert előſer ſohul az Iſten
 igeieben megh nem talalod, hogy az Iſten az hu
 etelt valamel' napon bűnnek mondotta volna, hanē
 ha az Papanak maſ Bibliiaia vagion, kiben meg tiltá
 tot legien: De az igaz Bibliaban, az az, az Prophe
 taknak es Apoſtoloknak irafaban, ſoha meg nem ta
 lalod. Maſodſor ſ. Pal 1. Timoth. 4. aſt mongia: hog'
 az Iſtennek minden teremtet allattia io, es abban ſē
 mit el nem kel vetni, hanem mindenickel ſabadon
 elhetünk, csak hog' halaadaſſal ellűűnk. Vgian ot
tan, czalard es őrdőgi tudomaniu embereknek mō
gia azokat, kik az hazafſagot es az eledelt meg tilt
tiak az emberektűl. De ezeknel niuabbā ſol 1. Cor:
 10. Valamit az meſartekbē arulnak, ſabadon egietek
 ſemmit arrol nem kerdeſkeduen &c. Latode ſem
 mit az napokrol nem ſol, hog' csak penteken ne es
 giűk, az tőbbin mind meg eggiűk, hanem mind pen
 teken, mind egieb napokon ſabadda haggia. Ennek
 pedig okatis mondgia 1. Cor: 3. Mert az etel nem te
 ſen minket kedueſecke az Iſtennek előtte &c. Az

Sufficit Jps

1.

2.

B

Ro

AZ BŰNRŐL.

Rómabeliekhez írot leveleben penig azt mongia, hogy az Isten orsága sem etel sem ital, hanem igazság, bekefeg es öröm az sánt lelek alral, Rom. 14. Immar ha az Isten igeie est gonoznak nem mōndgia, miért mōndot te gonoznak? fōkeppen holot iayt kialt az Propheta azokra, kik az íot gonoznac, az gonost penig ionak mongyak. Esa: 5. ver: 20. Efele peldakat többeketis samlalhatnank elō, de ezekbōl elegge meg erthettyūk, hogy az hitnek es az iduōssegnek dolgaban, csak az Isten igeiet kellien minekünk kōuetnünk, nem az emberi okofsagnak itilletit 1. Corinth. 2. Immar az kűlsō es ez vilagi dolgokbanis, mely igen az emberi okofsagnak itilleti meg czalattrassek, aztis peldakbōl megh ismerhettyūk. Sokan kiczin bűnnek itilik, auagy bűnnek sem tartiak az Isten neuenek heaban valo vetelet. De ha az Isten tōrueniet megh tekinttyūk, abbol meg lathattjuk mely nagy bűn legien. Mert az Isten ast mōndgya: Az te Vradnak Istenednek ne uet heaban ne vegyed es ne emliczed: Mert az Isten bűntetes nélkül nem hadgia ast, az ki az ű neuet heaban veendi. Innet vagion, hogy regen az Isten meg kōuestette ast, az ki az ű neue ellen kasromlast sollot. Leuit: 24. Azert most sem senuediel, ha valaki az ű neuet nagy heiaban vesi, es minden oknelkül csak valami hiuolkodasbol, vagy tragasagbol emliti, vagy arra hamisan eskűsik, auagy penig az Isten neuueel varasol es babonalkodik, mint nagy sokan czelekefnek.

Az paraznasagot semminek itilik az emberek,
nemel

nemelliek vgian diczekednek vele. De az Isten tör-
uenie nagy bűnnek mődgia, mert meg tiltia: Ne pa-
raznalkodgial Exod: 20. Ismet az Israel leani közé
őt kurua ne talaltassek Deutero: 23. Sőt megis őlet
te Isten az paraznakat Leuit: 20. Szent Pal penigh
aſt mondgia, hogy ſoha az paraznak Isten orſagá-
ban nem mennek 1. Cor: 6. Megh laſsak azért mit
czelekeſnek azok, kik aſt mondgiak: Scortatio eſt
purgatio naturæ quærentis exitum. Am purgalliak
azert az ű buia, parazna termefeteket, de az Iſtenis
ki purgallia őket az ű orſagabol. Az reſegſeg felől
is ezent itilik az emberek, hogy nem oly nagy
bűn az, kiert el kellene karhozni. De maſt mond
ez felől az Iſten igeie es töruenie: Meg ne reſegül-
lietek az borral, melyben minden mertekletlenſeg
vacion Ephe: 5. Szent Pal penig ezeketis ſinte v-
gian ki rekeſti az Iſten orſagabol, mint az parazna
kat 1. Cor: 6. Nem ſamlalok több peldat elő, mert az
ki ſot akar ſapörítani, ezekhez kepeſt eleget talal.
Hanem ezekből tanulliuk megh hogy mi minden
czelekedetünk az Iſten igeiének es törueniének
regulaiara próballiuk meg, kiuel ha egiez, tehát io
az ammit czelekeſünk, de ha ellenkezik tudgiuk,
hogy gonoz. Ackor azért abban magunknak, ne
hizelkedgiünk, ſe az nagy bűnt ne kiſſebiczük, es
ne ſepiczük az mi ruth, hanem annak mind rut vol
tat, mind veſedelmes voltat meg, iſmeruen el tauoſa
taſuk, es az ſent tiſta életre igiekezzük, hogy az
Iſten orſaganak örök polgar tarſai leheliünk,

Immar maſodſor laſsuk megh, Hany ſele legyen

AZ BŰNRŐL.

az bűn. Az Isten aniafentegihazanak köszönfejes ertelme es vallasa az bűn felől ez: hog' az bűn kette le legien. Eggik eredet serint valo bűn, masik, czelekedet serint valo. Mind az kettőről folliunk amennire az idő engedi.

Az eredendő bűn semmi nem egieb, hanem az mi egez természetünknek meg romlása, mel' Adamrol vg' mint öröksegül fallot mi reank, es ki előőr min ket az Istennek haragjára kötelez, annak vtanna mi bennünk sok gonoz gyümölczet terem, kiket az izaras testnek czelekedetinek neuez. Azert az eredet serint valo bűn sem befed, sem czelekedet, sem gondolat, hanem betegseg auag' romlas az természetben meliből ostan minden gonoz befedek, czelekedetek, gondolatok farmaznak: Mert hogy meg erced, az Vristen minek vtanna Adamot nag' fentsegeben, bőlczesegben, artatlanfagban, halhatatlanfagban, sőt az ű kepere es hasonlatosagara teremtetten volna, nem tuda ezzel az bodog allapattal meg elegdni, hanem nagjobra igiekezik vala az Satannak tanacz adasa által, es igi Istenne akar vala lenni. Annak okaert mikor az Isten paranczolatiahoz engedten leuen, az meg tiltot fanak gyümölcseben harapot volna, minden bodogsagbol ki esek, es az Istennek minden aiandekitul meg fostatek, czupa mezei telenül marada. Meg romlanak ű benne minden erzenekesek, es az lelkének testének minden részei annira meg bomlanak, hogy epség semmi ű benne nem talaltathatneick. Az bőlczeség heliet, mely ű benne vala, es melliel az Istent es az ű akarattiat tőkei,

*viduo m...
4 folia II*

AZ BŰNRŐL:

kelletfe erti vala, tudatlanlag bolondsag kőuetkő-
 zek, hog' immar soha ű maga ereieuel meg nem ert-
 herneie azokat, melliek az Isten lelkeie. 1. Cor. 2. Sőt
 meg sem gondolhatnaia aſt ammi io, 2. Cor. 3. Ezen
 keppen az Istenhez valo engedelmeſſeg farmazek,
 hog' immar vgian nem engedhet az Istennek, hanē
 ha erőuel vonſa rea. Innet vagion hogy az ember-
nek mindē gondolattia, giermekſegetűl fogua csak
az gonofra vagion, Gen. 8: Es hog' az iot melliet az
karna, meg nē czelekedheti Rom. 7. Igi azért mind
elmeiebē, mind akarattiaban annira megh romla,
hogy egy ſeg Istennek valo ű benne nem talaltatha
tik vala. Immar mikeppen hogy Adam az Isten ke
pet, az az, az artatlanſagot, meliben teremtetet va
la, nem csak maganak vőtte volt, hanem az marade
kőknakis: Ezenkeppen mikor azt el veſtőtte, nem
csak magatul veſtette el, hanem fiaitulis, az az, az
egez emberi nemzettűlis. Azert, mint hogy ű egez
termefetben romlot vala, hogy ſemmi io benne ne
talaltathatneiek: Ezenkeppen mies kik az eſetnek
ideien Adamnak agiekaban voltunk be rekeſtetuē.
Azert mongia Moſes, hog' Adam az eſet vtan, min
den fiait az ű kepere es haſonlatofſagara ſűlte, az az
hog' ollian romlot termefetű bűnőſ fiakat ſűlt, mint
ſinte ű maga, Gen. 5. Ez illien rōlas auag' betegſeg,
az emberi termefetben neueztetik, eredet ſerint va
lo bűnnek, vgy mint kinek eredeti Adamtul vagiō
kiben minniaian vetkeſtünk. Rom. 5. Iſmertek eſt
az romlaſt magokban eleitűl fogua az Istennek ſēt
emberi, mint az nieluek vallafa meg bizonittia. Sz:
 B 3 Iob

Luyppor
 Caſſus Loh
 gimus humani
 erat in limbo
 ada.

AZ BŰNRÖL.

Iob azt mőgia vala regent: Ki űlhetne tiűtat az tiű tatalantul? Iob 14. 15. 25. Az űent Iob űententiat iauallia vgyan ottan Eliphazis, mert felel. űazt mő gya: Miczoda az ember hogy az ki bűntűl tiűta lehetne, auagy hogy az aűűoniatnak űűlőtte igaz legyen? Szent Dauid penig ű maga felől aűt mon gya: Ime en bűnben fogantattam, es bűnben fogas dot engemet az en aniam az ű meheben. Eűt bizzo nittia űent Palis mikor aűt mőgia, hogy termefet űerint haragnak űiai vagyunk. Ha termefet űerint haragnak űiai vagyunk, mert az Iűten az bűnert űo kot haragunni Ephe. 2. űamiert kel eűt minekűnk meg tanulnunk? Előűő ezert tanulliuk meg, hog megh ercűk honnan vagy on az mi iduőűegűnk, tudni illik, nem az mi erdeműnk ből auagy iambor űagunk ből, hanem az Iűtennek ingien valo kegyel me ből, es így magunkat az Iűtennek előtte megh alazzuk, es vgy kerűk ű tűle bűneinknek bocza nattiati, hogy vgy ne iariunk mint amaz keuelifeg ben eűet Pharifűus, ki felől Chriűtus vrunk mőgia, hogy azert nem igazult volt megh az ű bűneiből, hōgy az ű emberi igafűagaban űol űualkoduan, nem űoliamot volt az Iűtennek irgalmaűűagahoz, mint amaz alazatos niluan valo bűnōs.

Maűodűő az mi termefetűnknek illien romlot es bűnōs voltat azert kel iol eűűnkben tartanunk hog az mi magzatinkat űorgalmatoűon taniczuk, es a zokat kiczinűegetűl foguan, iamborűagban es io erkōlcűiben igiekezzűnk fel neuelni, hog az bűnōs es romlot termefet, melliet mi tűlűnk vōttenek, ű raitok

raitok mindenestül fogva el ne hatalmazzek. Mert hog'ha azok ackik vadat megh akarnak filideiteni, né banniak semmi faratsagokat, sőt ha eginchanfor az kezét meg harapiais el fenuedi, csak hogy az ű vad. természetiből űtet ki vehesse, es arra foktathassa ammire ű akaria. Szemerē s bűnis volna mineklinc hogi ha az mi magzatinknak tanitafaban reftelkedenk, es nem igiekeznenk ű belőlők az farkas, oro flā, roka természetet ki tistitani, hog' giermeksegek tül fogva tudgiznak engedni az lsten akarattianak es ellene allani az ű gonoz kiuanfaginak. De lasd it ez mostani attiaknak es aniaknak tuniasagokat, kik nek sockal nagyobb gondgiok vagion, ebeknek, lo uoknak tanitafaban, hogy sem mint magzattioknak. De menniünk az czelekedet ferint valo bűnre.

Az czelekedet ferint valo bűn sēmi nē egieb ha nē az eredet ferint valo bűnnek giümölcze, az az, valamit czelekesünk lsten törüenie ellē, vag' befed dūnckel vag' gōdolatunkal, vag' egieb tagainkal es erzekēseginkel, mind a czelekedet ferint valo bűnnek neueitetik. Mert az mi természetben valo romlas, soha nem niugfik, hanem mindēkor külömb kü lōmb giümölczeket terem, kiket s. Pal testnek czelekedetinek neuez Gal: 5. Szinte vgian vagiō dolga mint az egō kemenczenek, ki mindenkor langot, sī krat hani ki, auagy mint az kut főnek, kiből fūntelen foly az víz. De mint hogy az bűdös kut főből, io izū viz nem farmazhatik, hanem meg ollian bűdös: Igy az mi természetünk ből is io es dicziretes czeleke-

AZ BŰNRÖL

czelekedetek nem farmazhatnak, hanem mind gon-
 nosok es az Istennel ellenkezők. Rom: 8. Effeliek
 mind azok, kiket sent Pal elő famlal Gal. 5. mikor
 azt mondgiat: Niluan vadnak, vgymond az testnek
 ezelekedeti mellick ezek: Hazasag töres, parazna
 sag, tisztatalan sag, ektelen seg, baluani imadas, ember
 etetes ellenkezes, versenges, irigiseg, harag, vetelke-
 desek, visssa voniasok, eretneksegek, gilkos sag, res-
 egseg, tobzodas, es ezekhez hasonlok &c. Ezek
 mind az gonos fanak gonoz giunölcsi, mellickben
 valaki igen eiendik, igen meg czömörlik. Mert vas-
 laki ezekben az bűnökben vakmerőkeppen elend,
 csak eggikbenis soha az Isten orsagat nem birhata-
 tia, mint sent Pal mingiart vgian ottan meg monda-
 gia. Miert? mert az testnek czelekedeti ezek. Im-
 mar hogyha az test es az veer az Isten orsaganak ő-
 rökseget nem veheti. 1. Cor. 15. sockal inkab azok
 kik magokat az testnek kiuanfaginak aduan, csak
 annak keduet keresik, es soha poenitentiat tartani
 nem akarnak &c. Ennek az czelekedet ferint valo
 bűnnek fok agai volnanak, kikről hogy ha mind re-
 del akarnek follani, tudom hog' magamat igen meg-
 vntatnam az keresztieneckel, miért hog' talam meg-
 is vntattam. Hanem mind ezeket megh ertuen, las-
 suk immar az harmadik dolgot. Kiczoda legien o-
 ka az bűnnek.

Ez kerdes mint hog' nehez az eberi elmenek niug-
 hatatlan sága miat, es abbol farmazot fok hasötalá di-
 sputalások miat, kiuel az niluan valo tudomanis gia
 korta meg homaliositattik. Ezékeppé fűksegesis azo-
 knak

in h. 2 folia

ff

21

AZ BŰNROL.

nak meg czufolafaert ackic nag' őrómeft á bűnt ma
fra haritanaiak, nē keduezuen meeg az Istēnekis. In
net vagion, hogy nemelliek az czillagokra vetnek,
s' azt mondgiak, hog' azért nem lehetnek iamborra
mert gonoz czillag alatt fűlettenek. Nemelliek az
ördögre vetnek, az őrdög czeleköttete, vgimond,
velem. Nemelliek pedig az Istent keuerik bele: Istē
akarattia volt, vgimond, mert ha ű nem akarta vol-
na, en nem czelekedhettem volna. Így azért csak
ebbőlis meg mutattiak magokat, Adá fia'nak leania
nak lēni, mert azis mikor az Istētől vadoltatot vol-
na, nē hadgia magat bűnőse, hanē mingiarast Istēre
harita: Az affoniatlat, melliet en nekē tarsul adal, az
monda hog' egyem, s' euem vgimond. Mint ha azt
mondotta volna: Bezzeg ha the azt en mellem nem
adod vala, en most igien nem iartam volna. Az af-
sonis az őrdögre vet: A kigio monda hog' egiem s'
euem. Ig' az mit magoknak kel vala tulaidonitanis
ok, vag' az Istennek vag' az őrdögnek, vag' valami
egieb allatnak tulaidonittiak. Szűkseg azért iol
meg ertenünk, ki legien oka az bűnnek, hogy megh
tesek, hog' az Isten igaz, minden ember penig has-
zug. Rom:3. Es hog' miis az bűnnek igaz okait meg
talalyan, azt iobban el tudgiuk tauostatni, tauag' ha
bele esünk, hamareb es kűnniebben ki tudgiunk be-
lőle terni.

Először penig hog' az Isten nem oka az bűnnek,
fok erős bizonyagokból meg teczik. Ezőször mert
az egez derek sent iras bizonyittia, hog' az Isten ter-
mestet ferint io annira hog' semmi teremtet allat ter-
mestet

AZ BŰNRŐL.

meset serint io, annira hog' semmi teremtet allat ter
meset serint valo ionak nem mondathatik, hanem
csak az Isten Mar: io. Nem lehet azert oka az bűn
nek auag' az gonosznak mert az io fa gonoz gífmól
czet nem teremthet. Masodszor. Mert az ű törüenie
ben tiltia az bűnt. Nem lehet oka azert az bűnnek.
Harmadszor. Mert ű ez vilagnak ítilő biraia. Azert
az bűnnek oka nem lehet, mert ig' az ítilő bironak
meltosagat el vesteneie, es alkolmatlanna tenneie
magat ez vilagnak meg itilefere. Rom. 3. Ne mond
azert hog' Isten oka az te bűnednek. Hogy penig
azt veted, hogy te nem czelekedhetned ha Isten
nem akarnaia, Ez igen ortzatlan, sőt igen vakme
rő befed az Istennek ellene. Mert hogy hogy me
red Isten akarattianak mondani azt ammit latod
hogy meg tilt az ő törüenieben? Auag' honnan tu
dod te hogy Isten akarattia legien ammit gonosul
czelekefel? Mert az Isten akarattiat az törüenből
tudhatod megh. Az törüenben penig az Isten soha
nem mondotta, hogy embert őly, paraznalködgial
refegeskedgiel &c. hanem inkab ezeknek ot tilal
mat vetőtte. Hat nem mondhatod igazan Isten aka
rattianak, sem azzal magadat nem mentheted, mí
kor ezeket meg czelekefed.

Masodszor az czillagokis nem lehetnek okai az
bűnnek. Mert egy az, hog' azok mi velünk sem iot
nē tehetnek; sem astafunkra nem lehetnek, es ig' fē
iamborsagot sem gonofsagot belenk nē adhatnak;
Mas az penig hog' ha igaz volna az, hog' az czilla
gok ereietül legien az ēbernek, vag' io vag' gonoz
erkölcsze, Tehat bizoniara ackik ecczerfmind egy

AZ BŰNRŐL.

czillag alatt fogontatnak es fűlettetnek, azok egyaránt való erkölcsűek volnanak. De külömben lat tiuk lenni. Azert ezis nem igaz, hogi azert volna valaki vag' iambor vag' nem iambor, hog' nemel' io nemel' gonoz czillag alatt fűlettetik. Harmadfor. Az őrdögis ű maga az bűnnek oka nem lehet vgy hog' az mel' bűnt meg czelekefűnc, czak ű czeleke gie aſt, nē mi. Mert iollehet ű az bűnt az embernek igen commendallia azert, es igen mesterkedik azon mikeppen űtet az bűnre rea birhafaſa: de erőuel ſen kit rea nē haithat az Iſtēnek engedelme nélkül meli Iſtē űtet meg lanczoſta, hog' ámit akarna aſt ne teheſſe. Innet vagiő, hog' az diſnokba ſem mehete ad dig mig az Chriſtuſtul ki nem kőuete. Sockal inkab az embereken nem hatalmaskodhatik az Vrnak engedelme nélkül. Heabā valo azert mindē mentſeged mikor őrdögre vetz.

Hat kiczoda az bűnnek oka? Ha meg akarod erteni, az bűnnek oka ſenki nem egieb, hanem az őrdög ſ: az ember. Mert az őrdög gilkos volt eleitől fogva. Mikor hazugſagot ſol az ű tulaidonāt ſollia, mert ű hazug es az hazugſagnac attia. Ioh. 8. Az emberis penig az ű meg romlot termefeti ſerint, ſereſti a bűnt es giőniőrkodik abban. Mikor azert az őrdög űtet oſtromlia es az bűnre ingerli, neki haiol, es kettē őſue leſnek okai az bűnnek. Mint eſt az elſő embereknek peldaia niluan meg bizonittia, ſőt nap onkent valo peldakbolis eſedben veheted, czak iol rea gondol'. Tanulliunk meg azert mind ezekből, hogi az bűnnek igaz okat meg tudgyuk iſmerni,

AZ BŰNRŐL.

ne teregefsük se az Istenre se az cillagokra, se csak az ördögre, mert bator ördög legien fellaitar benne de nem tagadhatod, hogy te is akaratos nem volnal hozzá. Magadnak tulaidoniczad azért ne senkinec, mind bűnödöt mind annak büntetefet. Azert mongia vala az Isten: Israël te magadtul vagiõ teneked az te vesedelmed Hos: 13. Christus vrunkis az Ierusalem varosanak azt mongia vala: Menniſer akartalak en tegedet õsue giũiteni, mint az fias tyuk az ű czibeit, de te nem akarad. Sõt minden nemzerfegget hatra hagiuan, az Dauiddal egietemben azt mõiuk: Te neked vetkeſtem vrísten, es te elõtted alnokul czelekettem. Pſal: 51. Iſmet az Daniel Prophetaul egietemben: Vetkeſtünk, alnokſagot czeleketünk, Iſtentelenek voltunk, el tauoſtunk az te paranczolatidtul &c. Tied Vram az igafſag, mienk az pironſag. Daniel. 9. Illienkeppen az Iſten tiſteſe ſegetis helien marad, mies penig az bűnnek okat magunkban meg talaluan, magunkat meg alazzuk, es igaz poenitentia tartafra indittatunk. Vegezetre az Iſtent az mi bűneinknek meg boczattafara haislandoua teſük: Mert ha mi meg valliuk az mi bűneinket az Iſtennek elõtte, hiũ es igaz az Iſten, hogy meg boczafsa minekünk az mi bűneinket. 1. Ioh. 1. es meg tiſticzon minket mindẽ alnokſaginkbol

Ieſus Chriſtusnak altala: kinek legien di
czõſog mind örõcke
A Men.

AZ

L.

cillagokról
ien tellárban
aratos nem volt
azert ne lenn
tef. Azert mo
l vágó vadi
s vrunkis az
Menniser ak
az has tyuk
inden. nemze
teremben az
es te elbottol
az. Daniel
alnokfogt
tauostrunk az
z igazság m
az Isten
ennek oku
meg alazzuk
k. Vegete
czatara
uk az mi b
az Isten, hog
inker. i. Ioh.
oklag inkbe
legien di

zik az Isten ig
met azért, val
ellene nincsen
dig ezért kel
lőn volna afe
lőn nem voln
gek nap avagy
los bűnnek tan
habdon reseg
maz, arulkod

Tanuld meg
te czelekedetie
nagy nem, es
gek kel lenni:
fogodbol, hane
lő, mert azért
dol Torahnak
nk. Mert vala
teleknel az cze
te ő miueket ig
pon az mi elet
tovenie. Mert
milyen az g
nagy az iduófs
nak viselefeben
bálik meg, ki
deink, ionak, h
nek mondatik, l
nois.

Depeldakbol

zik az Isten igeieuel es törüenieuel. Vifontak is met azert, valami az Isten törüenieinek es igeieinek ellene ninczen, soha ást bűnnec ne tarczad. Eftis pedig ezért kel iol megh ertened, mert sokan ammi bűn volna ást bűnnek nem tartiak. Az mi penigh bűn nem volna, ást bűnnek mondgiak. Mint pinz tek nap auagy az negiuen napokban hust enni, halalos bűnnek tartod. Ha penig vgian azon napokban sabadon refegeskedel, paraznalkodol, embert ragalmaz, arulkodol &c. nem tartod ezeket bűnne.

Tanuld meg azert: Honnan kellien te neked az te czelekedetidről itiletet tenned, hogyha bűne auagy nem, es így az bűnök felől minemű itiletetnek kel lenni: Tudni illik, nem az te bolond okos szagodból, hanem az Istennek törüenieből es igeieiből, mert azert mondatik am az Isten törüenie Sídoul Torahnak, az az, tanito es igazgato tudomának. Mert valami az Ácz Mestereknel es az kűműveseknel az czerna es az fal igazgato ferfiam, kihez az ű miueket igazgattiak, hogy iz iol efsek: Vgian azon az mi életünknek igazgatafaban, az Istennek törüenie. Mert az tanit meg minket mi legien az io, mi legyen az gonoz. Tehat valamit czelekesünk, vagy az iduófségnek dolgaban, vagy külfő magűknek vifeleseben, mind ást az Isten törüeniére proballiuk meg, kiuel hanem ellenkezik az mi czelekedetünk, ionak, ha penig ellenkezik, gonosznak bűnnek mondatik, ha annal seb volna az mi életünk ferintis.

De peldakból eftis niluabbā meg ertheted nag' sok ember

itolehunk

AZ BVNR ÖL.

embereknek értelmec ez az hitnek dolgában. Hogy
 akarminemű hitet vallyon az ember, es annak vala-
 lasában akar minemű modot es rendet tarczyon,
 az felől vgian kedues lehet az Isten előt es iduözül
 het. Mert vgymond az Isten siuet kiuan. Az-
 zert csak az ember legyen io siuel es indulattal
 az Istenhez, vgian kedues az Istennek, bator külfő
 keppen az Istennek tífteletiben külfőb modot kő-
 uessenis, hog' nem mint az melliet az Isten az ű ige
 ieben es törüenieben paranczolt, Ezeknek értelmec
 ferint az Sidok ~~az Törökök~~ Isten előt keduesek les-
 hetnek az hit felől, csak hogy egiebbeppen legyen
 helien dolgok. Innet vagion, hog' azok bolondnak
 itilik aít, aki valakiuel az hitert haborog, auag' az-
 ert veret ki ontattia. De hogyha ezeknek czeleke-
 deteket az Isten törüenieinek es sent igeiének regu-
 laiara vonód, es arra meg probalod, meg latod hog
 ezek felől az Isten sententiaia mas lesen. Mert az I
 sten Moses által aít mondgia: Ne nézzetek az ti si-
 uetek vtan, mellick vtan foktatok paraznalkodni,
 hanem inkább meg emlekezzetek az en parantsolas
 timrol, hog' azokat czelekedgietek, es sentek lebec
 az ti Vratoknak Istenteknek. Nume: 15. Az Esaias
 Propheta altalis, karhoštattia azokat kik az embe-
 reknek paranczolatihoz ragaszkodnak vala, Chris-
 tus vrunkis vgian ezen sententiat hozza elő, seazt
 mondgia az vtan: Minden plantalas valamelliet az
 en Attiam nem plantalt, ki faggattatik. Matth: 15.
 Mind ezekből azért meg teczik, hog' az hitnek dol-
 gában nem fahad minekünk semmit ammi feifunktúl
 ferze

in vltimo
 folia //

meseted kianna. Nemelliek az bornak el kőőnes
feben, czoda mestersegeket gondolnak, ki kirali es
gessegeiert, ki beü bor, buza feieben, ki minden io
ferencze feieben kőőni. Nemelliec ismet feleslegc
kel mondatnak io bort lanos vramnak. Azt penig
vgy nem innaia meg, ha vgian semmikeppen beleie
nem ferne. Vannak olliakis kik eg' kőőnessel eges
astal nepet az duska italra be foglalnak: mert ki io
bor lato, kinek esterheiaban ütkőzik, ki ottan isik,
kinek orra alat mulik, kinek folgalattiaert iut. Las
tunk olliakatis kik czoda iuo feršamokat talalnak,
mellieket az ü tarsokat nem csak az italra ingerlik,
hanem megis czalliak, hog' többet igianak, hog' sem
ammenit ü reaiok kőőntenek vala. Vannak ol' at
kozot emberekis, kik az borban valami mašlagoth
vetnek, hog' az embert hamareb megh refegiczek,
auagy az bort veleki vetesek. Nemelliek nagy
küfsebszegnek es bošufagnak tartiak: ha annit nem
isšol ammenit read kőőntenek vala, šöt ebből gias
korta üštok voniafra, 'giakorta fegiuerreis kelnek.
Neha penig ha meg nem isod, vag' niakadban vagy
kebeledben töltik. Nem giőznem mind elő šamlal
ni ezeknek ektelensegeket, főkeppen holot napon
kent többet többet gondolnak es talalnak, mint ő
dögnek illien Scholaiaban. Hanem laszuk meg im
mar, mi vegre czelekešik mind ezeket. Bizonia
ra ha űket meg kerded, es űkis igazan megh akariak
vallani, csak azert czelekešik, hog' az ő tarsoknak
vndokfagat laszak, mint it az Prophetais bizonit
tia: Meg refegited, vgymond, űket hogy laszad az ű

D

vndok

AZ RES;EGSEGRŐL

vndokfagokat. Mert czuda mel' igen örülik mikor lattiak, hog' az ű tarsok az bortul meg bolondulua előttök vag' heuer, vag' rokat niuz, vagy maiom modra iaczodozik, vagy tragar es vndök befedes ket fol, vagy penig valami ol' ektelenfeget czeleke sik, kiuel magad czufoltattia es neuetteti, est mon dom igen örülik, es maas ember elöt ostan vgyan diczikednekis vele, hogy az ű barattiokat ilyen igen meg itathattak. Hogy penig ez igaz legien nem süksleg meßünnen hozot példackal bizonyitas ni, mert czak vgyan ithon valokbolis naponkent megh ismerheted, ha iol rea vigiazandaz. Mert mi inkab itth ast vegük iol esünkben, hogy az Pro pheta az Babillon vesedelmének eggyk okat, az re fegseget mondgya. Ammi penig az Babillon ves fedelmének oka volt, azon az töb orsagoknak vas rasoknak, faluknak embereknek is vesedelmének eleg oka lehet, leßenis. Azert mongia Salomon: Ecc le: 10. Iay anak az földnek, kinek kirallya giermek es kinek feiedelmi io reggel el kezdik az reslegeske dest. es tobzodast. Meczen tehat az a föld, ahol az es ges nep az feiedelmeckel, birackal, polgarockal es gyetemben reslegeskedik? Bizoniara sockal niauas liasbul vagy on annak dolga. Efaías mikor az ű ide ieben valo reslegesőknek erkölczioket nag' kemeni befeddel vadolta es feddötte volna Efaia 5. Vegre azt mongyat Ezert vitetik vgy mond, az en nepem foglagra. Ioel Prophetais legh előfer az resleges ket inti az giasolafra, es az Isten haragianak megh engestelelere. Miert? Mert lattia vala hogy ezek

volna

AZ REZEGSEGRŐL.

29

volnanak fő okai az reaiok követkőző es mind az
raitok valo vesedelemnek. Ioel. 1. Hogy pedig
az Isten emberi ezeket nem hamisan sem oknelkül
mondottak legien, az peldak niluan meg bizonít-
tiak. Mert az Babyllon varosa finte akkor vese, mi
kor az borban es az alomban el merült volna, mint
az Troiarolis iria az pogan' bölcz:

Inuadunt urbem somno vinoq, sepultam.

Sőt az mi időnkbenis sok városokat, nag' roppant
feregeket latunk az ellősegtől meg rőtatni, es megh
verettetni a borban valo el merülesnek ideien. An-
nira hog' az retegesek ezekből elegge magokat es-
fekben vehetneiek, ha az bor fez elmeieket el nē bo-
ritotta es meg nē bolondította volna. De nē hog' es-
fele Istének itéletiuel es bünteteseuel valamit iobul-
nanak, de inkab gonozhacka lesnek es ha az Isten ia-
geieből feddetteinek, tehat fel fualkodnak, es az ű
refegsegeket lelki ismeretek ellen nag' orczatlanul
foktak menteni es oltalmazni. Mert előőr ašt vetic
Hisem azert teremtetete, vgy mond, Isten az bort
hog' meg igyak. Mint ha erre nem volna mit felel-
ni, csak egy gyermeknekis. Mert igaz hog' az bor
Istennek teremtet allattia, az mi testünknek tapla-
lasara, de mas meg innia az bort, maas ismet az bor-
ral meg refegülni. Az bor italtul senkit az Isten
nem tilt, de az horral valo meg refegülestől tilt min-
deneket Eph: 5. Touabba az bort meg innia nem re-
fegseg, de az borban feletteh disno modra bele faba-
lodni módatik refegsegnek, s ašt tiltia az Istē mint
ez vtan iobban meg halliuk. Masodőr ezt foktac

D 2

monz

2.

AZ RES;EG SEGRÖL.

danit:En ha ísomis lam senkit nem bantok, sem fidok
sem verek, sem vagok, sem penig az vczan farban
nem heuerék. Azert nem melto hog' feddettefsem.
Ezekis heaban hizelkednek magoknak illien módō
mert az rešegšeg vgian csak ű magabanis bűn az Iſ
tennek elōtte, bator senkit ackor megh ne banczis.
Sōt meg azis nem igaz, hog' senkit nem bantanak,
mert noha senkinek agiat, feiet be nem tōrōd, de ez
leg bantas mikor Iſtenedet bantod es haragra gerie
šted. Mašodšor mikor lelkedet bantod, hog' semmi
Iſteni dologban, prædicatio halgatasban, halaadaš
ban imatšagban magat ne foglalhafa, es vegre az ō
rōk karhozatnak rabšagaban ešek, houa lehet na
giob bantas ennel? Vegezetre bantod keresztien fe
lebaratodatis, mikor gonōš pelda adašoddal meg bo
trankoštatos, es az te gonōšsagodnak taršafagara
ingerled. Így latode, hogy sem Iſten sem az embe
rek miattad meg nem menekedhetnek, hogy minde
niknek bantafara nem volnal. Holot penig ašt ve
ted, hog' senki teged, nem latot hog' az, vczakon he
uertel volna, vag' hog' ket felōl fogua vittének vol
na haza. Ez is semmi, mert nem csak az mondatik
rešegnek, az kit az laba el nem bir, hanem az ki az
borban tōbbet íšik, hogy semmint az termefet kis
uannia. Bator azert mind nielued, mind kezed, la
bod tištiben el iarhašon, de ha tōbbet ittal kellett
nel, ugian rešeg voltol, es ig' Iſten elōt menthetetlē.
Eštis bōktak mondani: Ha íššomis nem íšom sen
kiet, hanem az en keresztemet íšom. Ez ez ellen ve
tes vg' volna erōš, hog' ha az rešeges embernek
csak

AZ RES;EGSEGRÓL

21

csak az embereckel volna ígie, es csak azoktul kar-
hoztatneiek. De hog' te bor-czisar battia meg era-
czed, nem emberrel vagion am teneked főkeppen
pöröd, hanem az Istennel, ű fedd ű karhoztat tege-
det az res;egsegert. Immar hissem nem mondhatod
az Istennek ašt, hog' nem az őuet ifod, holot tene-
ked te magadtul szaz te erődtül soha csak egy pen-
zed sem lehetne, ha az Isten nem adna. Az Isten pe-
nig nem azért adgia, hog' res;egs;egre es tobzodaſra
kölczed az ű adomaniat, hanem hogy iamborul, io-
zanön es kereftienül ely azzal, az te elerednek, ha-
zádnepenek taplalafara, es az fűkölködőknek segít
segere. Azert az Istennek aiandekát veſtegeted, ha-
laadatlan, Istentelen vag' valaki res;egeskedel, hanē
tudom ki volnalis.

Nemelliek az ſenteknek peldaiualis akarnak es
löt venni, mert azt mongiak: Lam Noë, Loth Patris
archakis meg res;egültek volt, tehát ſabad nekemis.
Ez immar az igen sűlt czupa goromba halaadatlan
ſagbol ſarmazot ellen vetes. Mert nem tudgiak es-
zek hogy minekünk az mi életünknek io módó va-
lo rendeleſeben, nem az embereknek peldaiokat, ha-
nem az Isten törüeniet kellien köuetpünk. Mert az
ſentekis emberek voltanak, űkis giakorta el eſtēnec
mint ez è ket Patriarchais, Mondom azért, hog' e-
zekis mikor meg res;egültenek volt, bűnt vallotta-
nak benne. Mert az res;egſeg minden emberbē bűn,
ha annal ſenteb volnais, Azert teis bűnt vallaſ ben-
ne mint azok. Touabba igen nag' külömbſeg vagiō
te közötted, es ez ket Patriarcha közöt. Mert nem

AZ RES, EGSEGR ÖL

oluaſſuk, hog' ezek eletekben eczernel töbfér reſe-
gűltek volna meg. Te pedig csak nē mindennap fel-
teſed az Orban ſiűueget, meeg pedig ketfér harom-
foris. Latode azert hog' ſohonnan el nem ſaladhac,
es ſemmi magad mentſege nem lehet. De en az Iſten
nek igeiebűl niluā meg bizonitō, mel' vlatatōs bűn
legien az reſegſeg az Iſtēnec elōtte. Mert leg elōſér
Eſa. 5. azt mongia: Iay azoknak kik reggel fel kel-
nek az bor italra, es azt mind eſtueig niuittiak fel-
giuladuan az bortul: kiknek lakodalmokban hege-
dű, lant, ſíp, dob, vagion, az Vrnak dolgat penigh
meg nem tekintik, ſem az ū kezeinek czelekedetit
meg nem gōdolliak. Vgyan ottan: Iay, vgymōd,
azoknak kik io vitezek az bor italra, es giorſak az
pohar tōlteſre. Salōmon pedig Prouerb: 21. azt
mongya: Ne czudald az bort, es ne ſōmllellied mi-
kor ſenlik es tündōklik. Vinum de Baronia, ^{ſpēndet} ſicut
Iſten arania. Mert vegre eſedben ſem veſed, hog-
meg mar mint az kigio. Ig' Amos Prophetais Iayt
kialt azokra, kik az bort nag' kupackal es poharak-
kal iſſak vala, az az, kik duſkat es eggieſt iſnak va-
la Amos 6. Chriſtus vrunkis pedig mikor az vtolſo
időbeli embereknec erkōlczeke az Viz ōzōn elōt
valoknak erkōlcziekhez haſonlitotta volna, aſt mō-
gia vala Matth. 24. Luc. 21. Meg oltalmazzatok ma-
gatokat hog' valamikor az ti ſiűetek meg ne nehe-
tſenek tobzodafabes reſegſeggel. Sz. Palis Eph. 5
Meg ne reſegűllietek borral, meliben minden mer-
tekletlenſeg vagion, hanem tellietek be ſent lelek-
kel ſoluan egymafnak Pſalmuſockal es dicziret
monſ

AZ
mondafokkal
ralhanem fer
czermind fer
az lehetetle
meg ſomoritt
Valaki aze
ni, annak az
no i. Pal az Iſt
leket, mikor a
fabad egy tal
i. Cor: 5. Mik
nik, az reſegf
rol, miczoda
nek rugodoz
rek ſent iras il
log niluabban
nak es az leſe
mondafi okne
it laſuk meg
mōlczi legien
Az Reſegf
valo italbol ſa
ber töbfet iſik
eſe, ſi tūle el ta
miert hog' a
draga teret
töbfet iſic, az
el es aſt meg
nag' bűn, bato
haēnek giūm

möndasokkal. Latode azt mongia hogy nem bor
ral, hanem fent leleckel tellünk meg, mert hog' ez
czerfmind fent leleckelis borralis telliesek legifinc
az lehetetlen. Mert ez fok bor ki üzi belőlünk, es
meg somorittia az fent lelket.

Valaki azért fent lelekkal meg akar aiandekosta
tni, annak az res;egseget el kel tauofratni. Sőt az
on s. Pal az Istē aniafentegihazabol ki tiltia a res;ege
seket, mikor azok közze samlallia őket, akikkel nē
fabad egy talbol ennünk es egy poharbol innunk
1. Cor: 5. Mikor azért illien niluā valo irasink van
nak, az res;egsegnek vesedelmes es vlatatos volta
rol, miczoda orczatlanfag megis Isten ellen ember
nek rugodozni, es azt menteni ammit az egez de
rek fent iras illien igen karhostat? De hogy ez do
log niluabban valo legien, es hogy az Prophetak
nak es az Iesus Christusnak az res;egseg felől valo
mondasi oknelkül valoknak ne lattasának lenni, mi
it lasuk meg mi legien az res;egseg. Minemü gyü
mölcszi legienek az res;egsegnek.

Az Res;egseg semmi nē egieb, hanem az feletteb
valo italbol samazot bolódifag. Mert mikor az em
ber többet isik hog' sem mint kellene, akkor elmeje
ese, ű tüle el tauozic es vgian meg bolódul. Immar
miert hog' a bor Istēnek kiualkeppē valo aiādeka, es
draga terētet allattia, ezokaert aki ű bēne kelletinel
többet isic, az Istēnek io terētet allattiaual gonoful
eel es aſt megh főtőzteti. Azert czak ez is eleg
nag' bün, bator semmi egieb mellotte ne legienis. De
ha ēnek giümölcszi meg tekinted, meg talalod hog'
az

AZ RES;EGSEGR ÓL

az res;egseg nem csak bűn, hanem vgian nag' Isten
telenseg es kes' lelek vesedelem, es meg böczülhetet
len kart tesen embernek mind lelkeben smind teste
ben. Mert először az ébernek egesseget meg rontia,
annira hog' maid soha semmiuel az test meg nem ro
mol, es az ű ereie semmiuel inkab el nem fogyatko
zik, mint az res;egseggel: Mert giomrodát el erőtle
níti es meg hidegíti, hog' az etelt meg nem eme
ti vg' mint kellene, s' innet vagion hog' az res;eges
sek igen keueset elhetnek, de sokat ihatnak. Tűdős
iet maiat az embernek meg rothastia, kiből kőuet
közik az giakorta valo ver pokes es az veres feiek
nek ki haniafa. Az eges' testet res;ettegese teši,
hog' mig nem ihatnak addig inai lantolnac, kezei re
fketnek, feietis bedelgőue teši, kiből ostan giakorta
gutta űtes, korlag es hirtelen valo halalis kőuetkő
zik. Sőt ennek kőfőnniek az res;egesek, hog' semec
czipas, peczenies, s' aiok bűdös mint egi peruata. En
nek kőfőnniek touabba hog' meg kőbueniesednek,
meg dagadoznak mint ha fel futtak volna minden
testeket. Ennek kőfőnniek hog' giakorta vg' esnek
hög' mind semek s' aiok, orrok el török, kezek labok
meg segik es meg török, hogy sokör az ű res;eges
tarfoktul meg sebesítettnek es niha megis őlettet
nek. Mind az res;egseg giümölcszi ezek. Azert mő
gia az Salamon: Hol az Iay? hol az faidalom? hol
az űstők vonias, hol egymás rutolas es fidalmazas,
hol az oknelkül valo seb, hol az vörös peczenies
sem? Azoknak vgimond, az kik az res;egseget űz
ik, es ackik gyakorta kerdezik hol arulliak az io
bort Prouer, 23.

Masod

Masodfor ha az embernek elmeiere es okosaga
ra megijünk, meg latjuk mel' nag' kart teten elben
is az rezege seg. Mert vgian ki mofsa feiedből az mi
esed elmed volna is, es ig' binte bolonda tudatlanna
es igen feledékenne teten, hogy ammit buksegkepe
pen tudnod kellene ne tudhatsad, ammiről meg kel
lene emlekezned, meg ne emlekezhetsel.

Tudatlan bolond az rezege ember, hog' bator ta
naczor attul giakorta ne kery, feledéken is, hog' ba
tor az korczoman igen meg loholliakis mas nap es
eben nem iut, hanem ha mas mongia meg neki, vagy
teste faiafabol ismeri meg. Sőt gonduiféletlen segis
nagy vagion ű benne, hog' ű sem varosanak faluiaz
nak sem haza nepenek, előmenetire es eletire nem
gondol, hanem csak arra vagion minden gondgia,
hog' hog' torkat be tölthesse. De mind enel nagio b
dolog, hog' lelke iduősegeris semmi gondgia nina
czen, mint az baromnak. Mert az bor embernek fi
uet el fordittia. Hos: 4. az az, annira el bolondittia
az rezege seg az ű elmeiet, hog' az Istennek dolgairol
es lelkenek iduősegeről semmit nē gōdolkodhatik
Esa: 5. Touabba az elmenek meg bolondulasabol kō
uerkōznek mind valamit az bolondok foktak cze
lekedni. Mert nemelliek akar mi kiczin dolgon az
zonnal fel induluan fegiuert fognak, es giakorta at
tiokfiat, ferelmes barattiokaris meg űlik. Mint Ale
xander az Clytuft, kinec hiūseget es vitezseget, nag
fok dolgaiban, hadakozasiban meg keserrōtte vala.
Nemelliek minden semermet hatra hagyuan, vagy
el dūlnak el esnek, es ektelenül mezitelenül fekūs

nek, vagy paraznaságban esnek, mint est az regi sē
 teknek peldais meg mutattia. Mert tudgiuk az
 Noénak es az Loth Patriarchanak mint lőt vala
 dolgok mikor az borban iol köppentötenek vala,
 kiknek mikor ez esekben iutot nem keuesze segien
 lőttek es kefergettekis. Iollehet pedig nem minden
 resegesnek esik igiē dolga, de azert soha nincz hog'
 valamit olliat nē czelekednenek, kit iozan korokbā
 nem segienūlnenek. Mert lattiak hog' mindenektől
 czufoltatnak. Innet vagion hog' az Lacedamōn va
 rosbeliek az reseg embert mint eg' Maimot az iffiac
 eleiben ki vīšik vala, hog' azoknak vndoksagokat
 latuan, az resegsegtől meg iſſoniodgianak. Ez volt
 oka hog' az Romaiakis az aſſonnepektől az bort
 meg tiltottak volt, mert mikor az aſſoniat meg
 resegül, vgimond, iamborfagarol ackor el feletkő
 zik. Ez masodik giümölcz az resegseggnek.

3. Harmadic pedig ez, hog' embernek ez vilagi ele
 tinek es iofaganak semmi ollian igen romlasara es
 fogiatkozafara ninczen, mint az resegseg. Mert am
 mit sok időtől fogua kereset, es amiucl eginehan' he
 tig es holnapig egez haza nepe megh erneie, azt
 mind eg' nap es egy hetig az reseges ember fel sipol
 lia es el vestegeti. Nem csak penzet vesti pedig el
 hanem meeg az időbennis kart vall, mell yet ſi neki
 az Isten az munkara engedet vala, azt az időtis he
 saban el mulattia, es így mikor hazanepere gondot
 nem visel, felesetet, gyermeket, ehel, hideggel őli
 megh, annira, hogy semmi rendbeli emberre iob
 ban nem illik az sent Pal mondasa, mint effele rese
 ges

AZ REZEGSEGRŐL.

fegefekre: Az ki, vgymond, haza neperé gondot
nem visel, hitit megh tagatta, s'az Pogannal alab
való i. Timoth, 5. De meegh ez is vagyon benne,
hogy az rezegefege az ház biro embert, boczúletá
lenne tefi az öuei kőzöt, hog' se feleségekül, se gier-
mekitül semmi tíftefege ne legien, es vgyan megh
vtaltafsek. Ebből kőuetkőzik ífmet, hogy ostan
semmit ű túle nem felnek, fáuauál semmit nem gon-
dolnak, hanem űk is az ű attioknac annioknac pel-
daia kőuetuen, ammit kaphatnak fel efik íffak &c.
Erről fol az bölcz Salomon Prouerb: 21. 23. Az ki
az hort es az iol lakast fereti, megh nem gazdagul.
Ifmet ást mongia: Ne adgiad magadat az nag' ehe-
tő es nag' iható emberekhez, mert az torkos es refe-
ges ember fegefege iut, es hituan czuhat visel az
ki meg fokta az delig valo aluast. Hogy penig ez is
gaz legien naponkent valo peldakból efünkben ve-
hetriük, csak iol rea figyelmezzünk &c. De lafuk
megh hogy ha csak magoknak tefneke kart vagy
masnakis. Ha csak magoknak artanak effele Isten-
telen emberek, tehát meegis azért valamin tőrhe-
tő volna, de nem keuesbe artanak egyeb rendbeli
embereknekis. Előőr nagy kart tefnek azoknak
az kiket gonoz pelda adafockal hozzaiof vonfnac
es auag' hog' magokhoz hasőlatofocka tefik, auagy
penig igē meg botrankofattiak azokat, akik nec az
hitbē valo eppūletekre kel vala Pigiekeznick. Innet
vagiō hog' fokā ackik kereftiēne akarnac vala lēni,
latuā az hamis kereftieneknek ektelē erkőlczekef
rezegefege

*Es az
harmadik
giomolcse.*

AZ RESZEGSEG RÖL.

Job volna
ha agi za-
raz malo
seuet az
niakara.
etc.

segeket es tobzodasokat, meg ifoniodnak es az iora
valo igiekezetet hatra hadgiak. Iay penig annak az
ki miat ez esik Matth. 18. Touabba kart tesnek azok
nakis, az kiktul penzt vesnek fel, mert minekutan
na est meg issak, nem lesen mibol meg fizetniek, es
igy sem u nekik sem azoknak nem lesen. Vegezetre
kart tesnek az eges emberi tarsasagnakis, mikor
ebbé szukseget es dragasagot tesnek. Mert giakorta
a menit eg' hituá reszeges ember eg' nap el, veszteget,
iaborul költsene, tiz ember meg erneie vele. Azert
meni reszeges anni ellensege es toluia az varosnak
falunak es az eges tarsasagnak. Fokeppen penig ha
effele emberek vagy prädicatorfagra, vagy köfseg
közöt valo gondulselésre valasztatnak, meg böczül-
hetetlen kart tesnek. Mert valamit u tülök az köf-
seg lat, ast szabadon es bizuast uis meg czelekefi. Ot
las ostan fok zur zauart, minden io törüennek, io
rend-tartasoknak fel bomlasat, az iamboroknak
tiszteletlensegeket, az latroknak előmeneteket. Ot
latod giakorta vegezetre az varosnak az orsagnac
fenekeuel valo fel fordulafat es vesedelmet. Nem
czuda azert, hog' az Solon neuü bölcz Athenas va-
rosban illien törüent főrzöt vala, hogy valamel' fe-
iedelem es gondulselő ember reszegen talaltatnek.
azonnal meg öletessek. Mel' törüent hog' ha mosta
az emberek meg tartananak, sockal iobban volna
dolga az emberi tarsasagnak. Vesedelmes dolog az
sert az Feiedelemnek reszegesnek lenni, de az Prädi-
catornak annalis vesedelmesb. Mert üter az Isten
ör alloua tötte minden rendbeli embereken, mind fe-
iedels

iedelmeken s' mind köz nepeken. Ezech. 3. 33. Hög's
ha azert ű resegese leend, amenni nepnek hasznalni
kel vala, anninak tehen kart. Nem fedhet senkit meg
az resegsegről es egieb bűnokről is. Ha feddis penig
heaban. Nem lehen penig semmi böczületi es fogo-
nattia intesenek es tanitafanak, mert ammit egik ke-
zevel epeit, az masikkal el rontia, es igy lalsan lals-
san az bűnben el vesnek azok, kiknek az bűnből ű
altalok ki kel vala szabadulniok. Ezech. 33. Innet va-
gion, hogy az Isten az őh törvenbeli papoknak
meg paranczolta volt, hogy mikor az templomban
be akartak menni, bort ne iganak. Leuit. 10. Most
addig nem issik mig az templomban megien, de ha
onnan ki ű alig varia, hogy az korcziomara falad-
haszon. Sőt vannak kik az veczerniere mikor be-
mennek kőrőstől al az semek es göliobis az nieluec-
alat. Nem oknekül vagion azert hog' s: Pal az Taz-
neitokban est kiuannia, hog' bor issak, korczoman
heuerők ne legienek. 1. Timo: 3. Esaias penig az ha-
mis Prophetaknak es az nema ebeknec tulaidonittia
az resegseget Esa. 56. Mert bator ezeknek igaz tu-
domaniok legienis, de miért hogy resegsegeckel es
egieb faitalan eleteckel magokat böczületlenne es
vtalatoflocka tettek, senkit batorfaggal meg nē fegi-
hetnek az bűnről. Sőt vgian nem erterm miczoda
orczaual fedd meg valakit arrol ammibe ű magais
torkig űs. Azert meltan hamis taneitoknak es ne-
ma ebeknek mondhatnak. Igy azert soha ol' rendbe-
li embert nem mutathacz, hogy kiben az resegsegh
nag' kart nem tenne, mind maganak s' mind masnac'

AZ RES;EGSEGRŐL.

Es ez az okais, hogy az res;egsegről mies illien beü befeddel emlekezenk, hog' ezekből meg tessék hog nem oknelkül karhoštattia az sent iras az res;eges get, noha ez világ ezt ingien bűnnek sem itili lēni.

Lásuk meg azért immar Minemü bűntetést hirs dettet az Isten az Babyloniaiaknak az res;egseget: Meg elegezzel, vgy mond, gialazattal inkább hogy sem mint diczöfeggel. Azt akaria mondani, hogy az Babyloniaiak, kik az res;egsegből diczöfeg ke resnek vala, gialazatot találnak az diczöfeg heliet, Mert az gonoz fanak gonoz giümölcze vagiō. Az sert mongia mingiarast: Igial teis es mezitelenegiel meg. Mint ha azt mondanaia: Miert hogy vg' akas rod, es miert hog' giōniörködöl azoknak vndokfa gaban, kiket meg res;egitöttel, noha teis immar vag' akarod vag' nem, igial, hogy az te rutfagodis ki tes sek, mikor minden ekesegetdül es ekesegetdül megh fostatandol. Ezt pedig mi legien meg magiarazza: Ki ontatik, vgymond, te read az VR iob kezenek pohara, es gialazatos okadas az te diczöfegedre. Az poharon erti az bűntetést, melliet az Istē reaiok bo czatando vala. Az okadason pedig erti az nag' gialazatot, melliel ű nekiek minden diczöfegeknek el kel vala buritatni es temetterni. Ezek pedig az Bas byloniaiakon mind megh telliesedenek, es móstis meg telliesiti Isten azokon, kic az ű io intesluel es ha ragus feniegetesluel. Nem gondolnak, hogi az res;eg seget el hagiuan iozanfagra es tisteseget eltre igie keznenek. Ez világ ferintis giakorta meg segienül nek, de az itiletnek napian mind ez világ elöt se gient

AZ RESEGESEGRŐL.

74

gient valnak, kiből soha ki nem tisztulnak, mert po-
kolra vettetnek, kinek tűzeben kiuannak hogy ha
valaki egy czöp vizet boczatana az ű torkában es
azt meg hűdösteneie, miért most az vizet illien igé
vtalliak Luc. 16. Mi azért ezektől megh rettenuen,
semmire ne vegyük az Istennek ígeinek intesit es
enni fantalan feniegetesit, hanem inkább ezekre fel
serkenniünk, az resegeget mind az több faruas bű-
nökkel egietemben hatra hadgiuk, hog' az itiletnek
napian mind ez világ előtt tibtelkődhesünk az

Iesus Christusnak iob keze felől aluan,

kinek legien diczőseg mind öröcke

Amen.

AZ

Ad Galat 6. cap.

Attionfia ha az embör el foglaltatik az sathontul valamii
bűnben, ti kít lelkiek vattok, az ollion embört epirietoktól alaratos-
/agnak leltovel, meg gondolvom magadat, hog' tuis meg ne fe-
/erte/zel. Egimasmak terhet hordozzatok, es ugi tolerietok be-
az stus törveniet. Miert ha lattatik valaki magamat valamivel
lenmi, holot lenmi, ez illien embört az önnön maga gondolatia
ciallia meg, Minthon embör az önnön maga cielekösét proballia
meg, es ficiereh lerön önnön magaborn, es nem masban, mert
minthon embör az önnön maga terhet hordozza. Az ollion embör
p: alkj tanitatik az Eoangelion tudomannara, közzlie minthon
jovait arral alkj itet. tanettia. Meg ne ciallatozatok, az in
nem ciallaltatik meg: Valamit embör vetind azt oxattia, mert
alkj vet az it tipunk, az tythol axat verofitunk, az ki p: vet az
leltunk, az leltbol axat öröl eletet. Az io klemunim p: ne rof-
trullunk meg, mert jövel oxatunk ha meg ne roftrunk.
Azert meg jövel vagion, mindönökkel iol tgiunk, kivalt pppim p
az mi hitunkat cielekösöjvet.

Az Paraznasagrol.

1. Cor. 6.

Nem tudgiatoke hogy az ti testetec tagia az Chritusnak? Annakokaert el vegieme az Chritusnak tagiat es az paraznaknac tagia u tegiem? Tanol legien az. Anagy nem tudgiatoke hogy acki az paraznaho ragazkodic, egy teste len u vele? Acki pedig ragazkodic az Urhoz, egy lelek u vele. Fussatoc az paraz nasagtul. Minden bun, melliet az ember cze lekezic az test kiul vagion, de acki paraznal kodic az unnen teste ellen vetkezic. Nem tudgiatoke hogy az ti testetec temploma az sent leleknec, meli ti bennetec vagion, melliet votte tec az Istentul? Es nem vattoc szabadoc magatockal, mert arron vetettetec. Diczoicze tec azert az Istent az ti testetekben es lelketekben melliec az Istene.

MIKEPPEN az beteg embernek, ki az u betegsegenek veszedelmes voltat nem ismeri, sük seg hog' az oruos forgalmatosson eleiben ad
gia

AZ PARAZNASAGROL

gia es meg mutassa az betegségnek nag' es vefedelmes voltat, hog' ostan az oruofagot inkab fel vehesse es elis fenuedhesse. Ezenkeppen az bünös embereknek, kik az bünnek nag' es artalmas voltat nem lattiak, hanem inkab abban magoknak hizelkednek es giönörködnek, fűkfeget az giakorra es kemeny seggel valo meg intes, hogy az bünnek vefedelmes voltat meg ismeruen, hamarab es könnyebben Poenitentia tartasra igiekezzenek, es iduősegekre gondot visellienek. Innet vagion hog' az Prophetak az emberek bűneinek meg feddeseben es karhoštartasban nag' forgalmatosak voltak, mint az ű irasoc mindenüt meg bizonyittia. Az Prophetak peldaiokat köuettek ostan az Apostolokis, fűkeppen penig ű. Pal minden leueleiben es prädikacioiban, de kiualtkeppen itt ebben ez paraznasag ellen valo tanitásban. Mert az Corinthus varosbeliek közöt, miert hogy igen el aradot vala az paraznasag annira hog' ezt bünnek sem itilik vala, ezokaert nem elegik azzal, hogy az paraznasagot az Isten orsagabol ki rekestő bünök köziben famlallia, hanem ennek minden vndok es vefedelmes voltat sok befedel meg mutattia es eleikben rakia az Corinthusbeli kereftieneknek. Miert penig hog' az paraznasag most minden rendbeli emberek közöt el aradot, ezokaert minekünkis finte ollian fűkfeget ez ű. Pal tanitasa mint regē volt az Corinthusbelieknek. Lafuk meg azert az Istennek segitsege velünk leuen, minemű dolgokkal akaria ű. Pal el vonni az kereftieneket az Paraznasagtul.

F

Legh

AZ PARAZNASAGROL

Leg előőr aſt mongia: Fuſſatok az paraznaſa-
 tul. Fugite Scortationem. Nem oknelkül vagy on
 penig, hog' ſent Pal nem ſol így: El tauoſtaſatok
 az paraznaſagot, auagy attul magatokat meg oltal-
 maztatok, hanem aſt mongia: Fuſſatok az paraza-
 naſagtul. Iol tudgiuk azt hog' ammit, az ember ſiue
 ſerint vtal, el fut az előt, es ſemeiuel ſem akaria la-
 tni azt. Viſſontag ammi előt ember el fut, iele
 az, hogy csak illetni ſem akaria aſt. Igy azert az
 ſent Pal, nagy ſiuűnk ſerint valo igiekezetet es ſor-
 galmatoſſagot kiuan mi tülünk az paraznaſagnak
 el tauoſtatataſaban. Mert hogy megh ercedel az pa-
 raznaſagh igen ragado bűn, az ki az embert felette
 igen hozzaia vonſa, ű neki hiſelkedik, es ha az
 ember előtte el fut: is vtanna megien, es magat az
 ember vgyan rea tollia. Eſt peldaztak regenten az
 Poētak, az Siciliai tengerben valo czigakon, ki-
 ket Sireneſeknek neueznek vala, kik űnigh leany
 kepűuek, azon alol hal moduuak voltanak. Ezek
 az tengerben oly ſepen eneklōttenek, hogy az ű es
 enekleſeckel az haioſokat hozzaiook vontak es el-
 alutottak, vegre penigh az tengerben huritottak,
 es meg őttek. Ezzel az parazna aſſoniatoknak
 es leanzoknak erkōlczeket peldaztak, kik az ű hi-
 zelkedeſeckel, enielgeſeckel, vigyorgaſokkal, es
 ſemek huniorgataſau al az ſerfiakat hozzaiook von-
 ſak es megh czallnak, es minden marhaiokbol ki-
 fordittiak, ſmegh emeſtik. Azert mongia az
 bōlcz Salomon Irouerb. 5. Az parazna aſſoniat-
 latnak aiaka olyan mint az czōpōgō lepes meez,
 tūn

45

AZ PARAZNASAGROL

tündöklőb az ű niaka az olainal, de az ű vtolfo dol-
gai keferűek mint az űröm. Annual hamareb el-
ragad pedig az paraznasag az emberekre, menni-
uel az embereknek nagio b reűe hailando az buiaſa-
gra. Innet vagion hog' akar mi kiczin okból is
meg fogattatnak, vgian binte azokis, kik nag' ből-
czeknek es tökellerteseknek lattatnak vala lenni,
mint Dauidnak Salomonnak es több ieles emberek-
nek peldaia meg mutattia.

MON Dhatnad. Tehat medgyek hogy magas-
mat ettől meg ohafsam, es ha vtannam futnais re-
am ne ragadhaszon. Iolletet ez ellen űoha kűnnieb
es iob oruűsag nem lehet, mint az Iűtennek felel-
me, mert az mely ember az Iűtent űfeli valoban,
mind ettől mind az több bűnűktől magat igen meg
tattoűtattia: mind az alral vannak valami kűlső dol-
gok is, kiket ha megh tartandaű, nem hamar fogh-
raitad az paraznasagh. Legh előűr azert űemeis-
dre nagy gondod legyen, es megh lafsad hogy azo-
kat űenitebben tarczad, ne legeltesed űűmeidet az
mas ember űeleűege űepűegenek nezeűeben, mely-
ből oűtan buyaűagra indittaűsal es az paraznasagh-
tul megh fogattatűsal. Mert az űem vezerli az em-
bert az gonoz űeretetre es kiuaűsagara. Ha az-
ert erre gondot nem viűelű, hanem űellel hagyod
űaguldni, eűedben űem veűed, hogy őrdűg tűres-
ben eűel. Mint Dauid, ki mikűűegy dellieűt palota
iabol ala kezdet vala kakucűolni az maas ember
vduarara, es az Vűias űeleűeget megh latta vol-
na,

AZ PARAZNASAGROL

na, meg fogatratek az gonoz kiuanfagtul es paraznalkodek. Es miert hogý az kafa faiat megh egette vala, ostan az vtan maltis arra int vala: Fordicz el, vgimond, semeidet hog' hitsagot ne nezzenek. Psal 119. Szent Ianosis penig az femnek kiuanfagat az ok koziben samlallia, kik nem az Istentul, hanem ez vilagtul vannak. 1. Ioan. 2.

Masodszor fuleidre is gondod legyen, hog' azockal is gonoz kiuanfagra indito enekoket auag' parazna vndok besedeket ne halgas. Mert ammit az ember nag' edesdeden halgat, czuda mel' igen az u fiuere be hat. Mikor azert teis az feretetrul valo eneket auag' besedet ordomest halgatod, ast esedben veszed, elmedben forgatod, es ostan abbol sok gonoz gondolatokat gondol, kik mind arra ingerlenek, hog' gondolatodat megis telliesiczed.

Harmadszor. Ruhazatod es minden oltozetod tistefseges es kereftien modra valo legyen. Az etelbetalban valo tobzodast es mertekletlenseget el tauofatsad. Mert az testnek buiasagara mely igen ezekkel fel geriedgien, nag' sok peldak megh bizosnittiak sot minden ember magaban megh ismerheti. Ezech. 16. Vegezetre el tauofatsad az heuolkodast, kinel sem ekteleneb sem artalmasb. dolog az embernek nem lehet. Mert az heuolkodas ordoghparnaia, mellien valaki ul, minden felol paraznasagra es egieb gonofagra valo okot talal. Mert az embernek elmeie soha nem nyughatik, hanem mindenkor kulomb kulomb gondolatokban foglallia magat ezokaert ha valami tistefseges es io dolga nem lete, tehat

AZ PARAZNASAGROL

47

tehat vndok es veszedelmes gonoz dolgokra haiol.
Mint az David peldaia meg mutattia, ki mikor he-
uolkodafra boczatta volna magat, akkor mikor az
u nepe Raba varost vya vala, paraznasagban esek.
Mostis penig semmi fele ember, hamareb ebben az
ordog haloiban nem esik, mint az heuolkodo. Az-
ert mongia vala meeg az Pogan Ouidiusis:

tol veszed
az kuanfag-
nok sepiuevi.

Oia si tollas perire cupidinis arcus, Az heuolkodafra ha elnem tauoztatol, t
Contemptoq, iacent & sine luce faces. Varatos aggal feleznok privilegossagait, az iz
Queritur Aegyptus quare sit factus adulter, paraznalkodik egiptu, miert let paraz-
In promptu causa est desidiosus erat. Telon uagiol az olo, mert heuolkod-
do uala.

De immar menniunk az s. Pal befedinek magiara
zattiaara, es laszuk meg minemu erfsegokkel akaria
az kereftieneket az paraznasagtul el rettenteni es
annak veszedelmes voltat meg bizonitani.

Elotbor azt mongia, hogy az Iesus Christus ellen
vetkezunk es annak nag' bofusagot tesen az ki pa-
raznalkodik. Nem tudgiatoke hog' az ti testerek
Christusnak tagia. Azt akaria penig mondani: Vas-
laki u magat Christus tagiabol, paraznanak tagiaua
tebi. Christus ellen vetkezik az: acki penig paraz-
nalkodik, az u magat Christus tagiabol, paraznanak
tagiaua tebi. Mert minden acki paraznalkodik az
Iesus Christus ellen vetkezik. Hog' penig ez bizo-
sagnak nagiob erfsege lehessen, vgian kerdefsel
bol s ast mongia: Nem tudgiatoke, vg' mond? Mint
ha ast mondanaia: Nag' czuda Iesen es az Istennek
elotte, nem tudom miuel vestek magatoknak ment-
seget, ha ast nem tudgiatok ammit minden kereftie
embernek fuksegkeppen tudni kel, S miczoda az?

AZ PARAZNASAGROL

Ez, högy az mi testünk Christus Iesusnak tagia. Nem illik tehát paraznanak tagiaua lenni. Annak vtanna hogy ne lattasek, csak reaiok valo bössüsägbol föllani, ez dolognak meltatlan voltat az ünneken semelieben mutattia meg, es ismet kerdesel eluen äst mongia: Ezokaert vgymond el vegyeme az Christusnak tagiat, es az paraznanak tagiaua tegieme? Äst akaria azert, hogy ü benne ismeriek meg ez bünnek ektelen voltat, ha immar magokaban nem akartak meg ismerni. Annit tesen penig mint ha äst mondotta volna: Io es illendö dolog volna vgymond ez, hogy en az ki Iesus Christusnak fölgaiä vagyok, föt valami vagyok mind öue vagyok, ammi az öue azt ü tüle el vennem, es az Paraznanak tagiaua es fölgaiäua tennem: Bezzegh nem volna io. Ti penigh ezt czelekefitek mikor Paraznalköttök. Azert nem iol czelekefitek. Igy fönt Pal ööue veti az Christust az paraznaual, hogy meg mutassa mely igen lehetetlen dolog legyen az, hogy valaki eczerfmind Christusnakis paraznanak-is tagia legyen. Mert az Christus tökeltes föntseg tisztasag, az parazna penigh yndok fertelmes, minden tisztatalansagnak föt az Ördögnek peruataia. Lehetetlen azert, hogy az Iesus Christusul el ne fakadgion az, acki az paraznaual eggiesül es az paraznasagnak bünben heuer. Hogy penig minden parazna az ü parazna tarsanak tagiaua legyen. irassal meg bizonyittia. Es ittis kerdesel foluan äst mongia: Auagy nem tudgiatoke hogy

AZ PARAZNASAGROL

49

hogy az ki az paraznához ragaszkodik, egy teste le-
 fén ű vele? Mert azt mongya: Leznek kik ketten
 valának egy teste. Ez megh vagyón iruan Genet: 2.
 Holot az Adam, mikor latta volna Euat, kit az I-
 sten az ű oldala czontiabol teremtet vala, fel kialta:
 Ez czont az en czontombol valo, es ez hus en hus
 sombol valo: Ezokaert hivattatik Viragonak,
 mert ferfiubol veteret. Ezert el hadgia ember at-
 tiat anniat es ragaszkodik az ű feleségehez es ketten
 lefén egy teste. Ammi pedig Adam az törüen-
 ferint valo hazasoknak egy teste valo letelekről fol,
 aſt ſent Pal nem gonoful magyarazza az paraznak-
 nak egy teste valo letelekre. Mert mind ket rend-
 ben ha az testeknek egy mafsál valo közleſet megh
 gondolliuk, (quo ad cartis mixtionem) anniban
 ſemmi külömbſeg az igaz hazasok között es az ha-
 mis paraznak között nem talaltatik. Hanem az
 külömbſeg közötttek ez, hog, az igaz hazasok tes-
 tenek egy mafsál valo közleſe ſabad az Iſten ſörze-
 ſe ferint, es így fertelemnelkül valo Hebr: 13. Az
 paraznake pedig nem ſabad, es ezokaert vndok fer-
 telmes. Mert az paraznasagban az mely ſemelnek
 az Iſten ſerzese ferint tulaidon feleségeuel kel va-
 la egy teste lenni, az az, ördögnek es az buiasagha-
 nak inditasabol, az mafeual leſen eggie. Igy azért
 az paraznak ketkeppen vetkeznek. Előőor hogy az
 hazasagnak törüeniet megh ſegők, es az Iſtennek
 ſörzeſet es aiandekát az igaz hazasagot megh ſör-
 zesterik. Mafodőor az Chriſtusnak boſſufagot tes-
 nek kitül magokat el ſakaſtiak es meg tagadgiak.

De

1.

11.

AZ PARAZNASAGROL

De meegis hog' az paraznasagnak vndok volta
 niluabban ki tefsek, aſt mongia: Az ki paraznahoz
 ragafkodik azzal eg' teſte leſen, a ki pedig az Vrs
 hoz ragafkodik eg' lelek leſen. Mert ez illien em-
 ber az Iſten lelkenek ereie által az Iſtēnek igeiből
 vyonnan ſületetuen, mindenestül lelki emberre leſē,
 es az vtan oſtan az gonoz kiuanſagot nem hadgia
 regnalni az ū teſteben, hanem inkab meg foſtia, es az
 ū teſtet minden kiuanſagiual egietemben meg fizeta-
 uen, az ſent lelekhez valo engedelemre foktattia.

Summa.

Summaia azert mindennek ez ſ. Pal Argumento-
 manak ez: Nag' bűn vgymond azokat egimaſtul el
 ſakaſtani ackik az Iſtennek ſerzeſe ſerint egy teſte
 lőttének: Tahat az kik az Ieſus Chriſtusſal az ſent
 lelek által eggiesülnek es hit által ū tagiaiua leſnek,
 azokat ū tſüle el ſakaſtani, ſokkal nagio**b** bűn. Az pa-
raznak penigh ezt czelekeſik: Azert nagio**b** bűnt
 czelekeſnek es magoknak örök veſedelmet ſerez-
 nek, mert az Chriſtusſnak kiűſe ninczen idűſſeg.

*nem vo-
is hozza
Am*

De laſuk az maſodik dolgot, kiűel ſ. Pal az para-
 zſagnak vndok voltat meg bizonittia, es kiből en-
 nek meltatlan voltat eſekben vehetik, meeg az kik
 az Chriſtusſtul valo el ſakadaſſalis, ſemmit nem gon-
 dolnak. Mert aſt mongia: Minden bűn melliet az
 ember czelekeſik, az teſt kiűſl vagion, de az ki pa-
 raznalkodik az ſinnen teſte ellen vetkezik. Azt az
 karia mondani, hog' ha immar azzal nem gődoltok
 hogy az paraznaſag által, Chriſtusſtul az ū tagiat el
 veſítek es attul ſitet meg foſtiatok, akar csak gon-
 dolliatok az tűnnen gialazatotokat, mely ebből az

ti

17

AZ PARAZNASAGROL

ti testetekre farmazik. Mert noha minden bűn elég vndok es gyalazatos, de az több bűnek meegis az test kiűl vannak, az az, az több bűnöknek czelekedeti az mi testünk kiűl valo dolgokon es allatokon es nek, es mi tőlünk mäsra mennek, de az ki paraznakodik, az űnnen maga teste ellen (auag' testere) vetkezik, mert az fertözteti meg, es aűt föstia meg mind fentsegetül mind meltoűagatul, es ezokaert az parazna ember ol' kart teűen maganak mel' soha heliere nem hozatathatik. Hog' penig ez mind igaz legiē, meg itilhettiük, csak hog' az több bűnöknek allapattiokat meg tekinczük. Az telhetetlen föstuenűegh (auaritia) nag' bűn, mel' az embernek fiueben vagion azert, es abban buűog, geriedez, de annak czelekedeti ki hat az ez vilagi iofagra, es oűtan az ellē vetkezik fökeppen. Ig' az harag es az boűu allasnak kiuanűaga bűn az embernek fiueben, de ezek mäsnek föktanak artani. Az reűegűegis bűn, de az reűeges ember az Istēnek aiandeka ellen vetkezik, mert az borral nem iamborul eel. Igy vagion az több bűnőkbenis : Mert iollehet ezektül az mi testünkre is valami kar farmazik, nem csak testünk kiűl valokra, de űockal inkab az paraznasagtul, kinek vgy mint tulaidona ez, hog' az testre el törölhetetlen vndokűagot hoz, föt az egeű embert meg fertesteti es le veti abbol az meltoűagbol, kiuel az Christustul meg ekesitettet vala. Mert ha az Nemes ember nemesege ellen vetkezik, hanem űinte iambor affont veűen selesegül maganak, űokal inkab az, a ki az niluan valo czupa paraznaual egy teste verre leűen.

AZ PARAZNASAGROL

Sőt hogy ne vetkeznek az űnnen teste ellen, az ki az ű testet az vndok fertelmes paraznanak vgy mint rabiaua tefi, annira hog' meeg efsis el vef, meg bolondul, hogy ostan sem iduõssegeuel sem tistef segeuel nem gondol. Dauid mikor paraznalkodot vala, nem csak testet hanem kirali meltoſagatis megh rutita. Salamonis mely nagy gyalazatot ſerzet legien maganak, mikor Isten töruenie ellen, az idegen afſoniallatokat hazaban be vitte volna, miniaian iol tudgiuk, annira, hogy mind ez mai napig ketſeg vagion felõle ha iduõzulte auagy nem. Ez penig az bolondſagh annial vefedelmesb, hogy mikor az parazna magat el vefti, az mas iambor ſeſeſegeuel gonoful eel, es aſtis megh vndokittia, es az kik egy maſt auagy buzgoſaggal lattatnak vala feretni, egy maſt el veftik. Ennel penig ſoha nagyob bolondſagh embertul nem lehet, mint mikor magat ſem latomaſt es ſabad akarattia ſerint el vefti, es az kit ſeret aſtis karhozatban es vefedelemben, viſi. Nem oknelkül mongya tehat Oſeas Propheta, hogy az bor es az paraznaſagh az embernek ſiuet el vefti, az az, bolonda tefi az embert. Oſe. 4.

Kõuetkõzik az harmadik Argumentom, az penig ezt: Hogy az paraznak az ſent Leleknekis elene vetkeznek. Nem ſol penig amaz ſent lelek ellen valo bûnrõk kinek ſoha boczanattia ninczen, hanem csak aſt akaria mondani, hogy az paraznac az Iſtennek ſent Lelket ſiuekbõl ki űzik, hogy ű bennnek ne vralkodhaſsek es attul ne vezerletteſſenek

AZ PARAZNASAGROL

53

nek. Azert mongia vala Ephes. 4. Meg ne fomori
 czatok az Istennek fent lelket, mellicl meg vattok
 iegizetuen az valtfagnak napiara. Ismet azert ker-
 dest tefen ű rűlők s' aſt mongia; Nem tugiatoke hog
 az ti testetek az fent leleknek temploma, mely fent
 lelek ti bennetek vagyon, es kit vöttetek az Isten-
 tűl, az ki titeket illien tiftetsegre meltoſtatot. Ez
 annit tefen mint ha aſt mondanaia; Ha keresztienek
 vattok tehát az Christus lelket vöttetők, az ki mi-
 ert hogy fiura valo fogadafnak lelke, az hiuekben
 lakozik, ez vegre, hogy mind az Istent Attioknac
 kialcziaik lenni, mind penig magokat mindenestűl
 ennek engedelme ala boczafsak. (Mi dolog tehát)
 hogy ti erről el feletkezuen, az ti testeteket az pa-
 raznafagnak adgyatok, az fent leleknek nagy bo-
 ſufagara, kit illyen modon megh fomoritotok es
 belőletek ki űztők? Ebből niluan megh teczik,
 hogy az paraznafagh eggyűt iar az Sacrilegiom-
 mal, főt hogy annal is vtalatosb. Mert ha nagy
 bűn az kűből rakot Templomot el rontani, auagy
 valamikeppen megh rutitani, fokkal inkab az ki
 az Isten elő Templomat vagy el rontia, vagy meg
 vndokittia, es az fent leleknek templomabol, pa-
 razna hazat es bordelt czinal, mondhatatlankeppē
 vetkezik, Es az Istentűl meg rontatik, mint 1. Cor. 3
 mongia.

Immar mi tanullyuk icht megh. Mi legyen az
 oka, hogy az paraznak ollian orczatlanok, es hog
 sem tiftetsegeket sem idűősegeket nem ſanniaik,
 czak hogy testek kiuanſaganak eleget tehetsenek.

AZ PARAZNASAGROL

Ennek oka semmi nem egieb, hanem hogy az Istennek sent lelket fiuekból lelkekből ki ueztek. Mert mikeppen hog' ahol az sent lelek lakozik, ot az testnek gonoz kiuanfagit meg öli, auag' ha finte meg nem öli is, de meg zabolazza hog' az hiueket el ne ragadhassa, es az paraznasagnak bűneben ne eithesse. Ezenkeppen ahol az sent lelek nem leend, ot az emberek haniot homlok mennek mind az paraznasagra, s' mind az több bűnőkre. Nem oknelkül vagiō azert, hogy Daud mikor Nathan Prophetatul az paraznasagert meg feddetet volna: Az több befediközöt, az Istennek az sent lelekert kőniörög vala: Vristen teremcz vy fiuet en bennem, es az te sent lelkedet vycz meg az en fiuemben. Ne ves el engemet az te orczadnak előle, es az te sent lelkedet ne ved el en tőlem. Latode: Nincz tehát az Isten leke azokban, kik sem latomast es vakmerőkeppen elnek az paraznasagban, minden poenitentia tartasra valo fāndoknelkül &c. Es ig' soha az Istennek finet nem lathattiak. Menniünk az negiedik bizonyfagásra, meliben hamisaknak mongia az paraznakat, ezert hog' az maseual birokodnak es azzal annak vraelen gonosul elnek. Az penig az űnnen testek minden tagiaiuat egietemben. Nem vattok vgimond fābadok magatockal. Azt akaria mondani: Acki magaua nem fābad, az űnnen magat maas idegen vranak fāgalattiaraz nem adhattia. Ti nem vattok fābadok magatockal. Azert &c. Hogy penig az keresztienek magokkal fābadok ne legienek, meg bizonyittia: Mert arron vetettetők, Ez penig mi legyen meg

AZ PARAZNASAGROL

meg mondgia ſ. Peter 1. Pet. 1. Meg valtattatok, vge
mond, nem arannial, ſem ezüſtel, hanem az artatlá
barannak az Ieſus Chriſtusnak dragalatos vereuel.
Ebből azert köuetközik, hog' az paraznak az Chri
ſtuſon gialazatot teſnek, mikor az ű veret es annak
erdemet ugi mint labok ala tapodgiak. Azert mon
gia: Annakokaert diczőiczetec az Iſtent az ti teſte
rekben es lelketekben mellic az Iſtene. Mint ha
aſt mondana: Az ſolgaknak tiſtek ez, hog' az ű va
roknak tiſteſeget őrizzek, es annak előmenetire is
giekezzenek. Ti az Iſtennek ſolgai vattok, minek
vtanna az ű Fianak vereuel meg valtatuán ű nepe
ue löttetek. Azert eſt diczőiczetek es ennek tiſteſ
ſegere mind teſtel lelecek igiekőzzetek. Ez penigh
vgi leſen, hogy ha magunkat mindenetűl fogua ű
neki ſentelliűk, es nem csak külfő czelekedetinket,
hanem elműnketis minden ereiuel egietemben az ű
akarattiahoz ſabiuk es rendelliűk. Azert mongya
az oh törüeniebenis: Az te Vradat Iſtēnedet ſereſ
ſed tellies ſiuedből, tellies lelkedből, minden erőd
ből. Sőt paranczollia hog' ſentek legienek mint ű
hog' ſent. Deut. 6. Leuit. 19. Chriſtus vrunkis pe
nig aſt mongia: hogy az mi czelekedetűnk vilagof
kodgianak az emberek előt, hog' azokat latuan dic
zőiczec az mi Attiankat. Ezt penig anniuál inkab
kel minekűnk czelekednűnk, hog' az Iſten mi tū
lűnk diczőitetni akar, kinek diczőſege az egeket
felűl haladgia Pſal. 113.

Immar azert mind ezekből megh teczik, hog' az
Paraznaſag nem oknelkül ſamlaltatik azok az hű

AZ PARAZNASÁGRÓL

nők között, kik az embert ki rekesztik az Istenek
 országából. Mert lehetetlen hogy annak örökösű le-
 giének azok, kik az Istent fiaiva való fogadásnak
 lelke nélkül vadnak, és attul vakmerőkeppen mago-
 kat elidegenítik. Azert mongia másuttis: Valaki-
 ben az Christus lelke ninczen, nem Christuse az. Es
 hog' azok az Istennek fiai kik Isten lelketül visel-
 tetnek Rom:8. Ez az oka hog' az Isten a törvényben
 kemennien megh paranczolta vala, hogy az paraz-
 na az Isráélben ne legyen Deuter: 23. Es hogy az fe-
 iedelmek az paraznakat megh ölleik. Sőt ennek vn
 dok voltat ezis meg mutattia, hog' az baluan' ima-
 dast, melinel az Isten előtt vtalatosb nem lehet, gya-
 kor helien az iras paraznaságnak mongya. Tud-
 giuk estis mely börnien az parznak minden idős-
 ben megh büntettenek, annira hogy mikor az em-
 berek restek voltakis, de azett az Isten vgyan el-
 iart az ű dolgában. Ezert vesztötte vala el az első vi-
 lágöt. Ezert az pusztában huson negy ezer embert
 vagatot vala le. Ismet egy Leuita feleségének meg-
 feplősítéseiert hatuan öt ezer ember vagatot le Iu-
 dic. 19. 20. Ezert veszt vala el az Troia minden bi-
 rodalmaual egietemben. Nem gőznem mind effele-
 peldakat elő hamlalni. Nem oknelkül vagion azert
 hog' az Salomon mikor arra intet volna, hog' az pa-
 raznaknak hizelkedeseket és niaiaságokat el tauos-
 tafsak, ezert mert azoknak veges keserű mint az űs
 röm. Mingiart ennek ez befednek okat adgia: Az
 ű labai ala bálnak az halalban, és az ű niomdoki az
 poklot biriak. Az életnek vtat megh talalhatod,
 de

AZ PARAZNASAGROL

de alhatatlanok az ű vtai, hog' meg nem tudhatod.
 Azert fiaim halgassatok engemet, es el ne tauozza-
 zatok az en fiaimnak befeditül. El kerüllied űtet
 es ne közelges az ű hazanak aitaiahoz, hog' marnac
 ne adgiad az te erödet es az te eftendöidet az kea-
 gietlennen, hogy az idegenek ne tellienek be az te
 eröddel, es az te munkaid ne iusanak az idegenek
 nek hazaban. Es hogy ne iaygas mikor meg ven-
 hesel es eröd el fogiatkozik, es azt ne mongiad:
 Miert giülöltem en az io intelt es az feniteket? &c.
 Prouerb: 5. Igy ez befedekben az paraznaknak
 büntetefeket nag' seppé eg' summaban be foglallia.
 Első büntetese az lelek vesedelem, melinek búkseg
 meg lenni ot ahol az paraznasag vagion. Mert az
 Christustul el hakaftia az embert, mel' Christus kis-
 uül iduöfseg sohul ninczen, Ezzel egiüt iar az gia-
 lazat, es hirben neueben valo kar vallas. Mert
 meeg az poganiok közöttis effeliek mindenkor gia-
 lazatofok voltak. Touabba testetis megh erötles-
 niti es eletet megh röuiditi embernek az paraznas-
 sag. Ennek penig ielei az fok betegsegek, melliek
 az paraznakat meg emestik. Ezek közzül eggik es
 igen vtalatos az ackit Deakul Gallicus morbusnak
 neuezünk, magyarul Franczunak mongiuk, mert az
 Gallusoktul es Franczusoktul tamadot es aradot ki
 ez vilagra. Vegezetre nagy büntetes ezis hog' io
 fagodat el fogiattia es megh emesti mint az tűz.
 Mert az Salamon mondasa serint, az ki paraznas-
 kat tart, iofagat el vesti Prouerb, 25. Igy lefen
 azert

AZ PARAZNASAGROL

azert hog' effele emberek vegre heabe valo hanata
tal giotrik magokat, holot az elot mindē intett meg
vtaltanak. Mi azert az paraznasagnak vefedel
mes voltat ertuen, az tista es bent eletre igyekez
zönk, es iambor tista iegiesi legiünk az Iesus Chri
stusnak, ki minket az ű dragalatos vereuel meg val
tot, hog' iöuendöre az menniei menieggzöben
es az bodog halhataclanagnak tarsasaga
ra be mehesünk, vgian azö Christuf
nak alrala, kinek legien diczö
segh mind örökke
AMEN.

AZ KERESZ

A
L
it vo
naczo
inak es
menue
Herod
ben. E
tilem
nac fel
A M
vg
ga
kröles
meketek
ti: Tud
semmi f
denre m
meg int
nak. Ha
inti, vag

AZ KERESZTIE- nek Tanczarol.

Marci 6.

Lön ez hogy mikor egy alkalmatos nap el-
iút volna, Herodes az ü születésének napian
vaczorát auagi lakodalmat szerze az ü szolgál-
inak és Galileában való főfő emberinek. És be-
menuen Herodias leania, tanczola, és teczec
Herodesnek mind az ü vendégivel egyetem-
ben. És monda az leanyonac: Kery keröt en-
tőlem valamit akarz, és meg adom országom-
nac felcig etc.

KL
A MOS Propheta cap. 5. azt mongia: Giűlőlik
vgimond, az bűnről meg feddő embert és az is-
gaz mondot vtalliak. Szol pedig az feiedelme-
kről és az nepeknek itilő birairól, s' azoknak ter-
meseteket és erkölczeket minemű legien meg ielen-
ti: Tudni illik, hogy azok soha semmi disciplinát,
semmi feniteket fel nem akarnak venni, hanem min-
denre magoknac szabadfagot foglalnac, senkitől sem
meg intetni, sem meg feddetni az bűnről nem akar-
nak. Ha pedig valaki az ü tőfti szerint őket vag' meg
inti, vag' meg feddi, tehát halálra giűlőlik, és ha né-

H

tudom

AZ KERES; TIENEK

tudom mel' igazat mongiõ valaki ñenekiekis, de aſt
 űk mind hamisſagnak itilik, es vgian vtalliakis aſt,
 az ki ű nekiek az igazat ki prædicailla. Hog' penig
 ez így legien, iollehet fok hitetlen feiedelmeknek
 peldaikbol meg bizonithatnoiok, de nem fűkfegh
 peldakat meſűnnen hozni, mert eg' az hog' közelbis
 mindennap igaz eleget latunk es talalunk, mas az
 penig hõg' az Herodes kirali peldaia erre igaz eleg
 lehet, kirõl it az Euāgelista emlekezik: Mert ez nagi
 felfeges kiral' leuen, mikor kereſtelõ Ianoſtul meg
 feddetet volna ezert, hog' az ű ver ferint valo attia
 fianak feles eget el võtte volna, es azzal mind Iſten
 nek mind az termefet tõruenienek ellene lakneiek.
mingiarast fel indula, az ſent embert ezert giűlõlni
 es haborgatni kezde, mind addig mig oſtan vgyan
 ſinte meg foga es meg õle, Ez penigh mi modon es
 mi okkal lõt legien, ez megh hallot igekben megh
 mongia az Euangelista: Holot minekűnkis fok dol
 gokat ad elõnkben, kikbõl az hitetleneknek erkõl
 czõket es azoknak tulaidonſagokat meg iſmerhet
 t iűk, fűkfegis penig meg iſmernűnk, hogy az ű al
 nokſagokat inkább el tauoſrathafuk.

Legh előſer az kereſtelõ Ianos halalanak ideiet
 mongia meg: Lõn, vgymond, ez hog' Herodes az ű
 ſűletefenek napian nag' lakodalmat ſõrze az ű ſol
 gainak. Regi ſokas ez az emberek kőzõt, hogy
 eſtendõbe eczeronikor ſűletefenek napia auag' an
 nak az ſentnek napia, kinek neuet viſelte, el iűt ac
 kor valami lakodalmat ſõrzõt az ű baratinak, mi
 keppen moſtis ſokan ezt ez ſokaſt megh tartiak:
 Nemis

Nemis gonoszolhattiuk penig ezt mindenestül fog-
 uan, holot csak ezért is io, hogy valameníser arra
 az napra iutunk, az minket erre int, hogy az Isten
 nek halat adgyunk, hogy minket ez vilagra adot,
 es hogy azon Istennek aiandekabol immar sok es-
 tendőt bekeuel, es egesseghben mulattunk el. Ana
nakutanna arrais emlekeket, mely hasontalanul es
menni sok gonoszsagban mulattuk legyen ekkedig
el az Istentől minékünk adatot üdöket. Vegezerre
hogy az mi életünket, azon Istennek gondgia via
felese ala bizzuk ez vran is, főt hogy egesz életün-
ket, az ű neuenek tífessegere es az ű nepenek elő-
menetire kölczük es igazgassuk. Erre valo vol-
na azert most is az Natalitiumnac celebralasa, de
nem lehet soha femmi ol' tífra es sent dolog, kit ez
vilagh az ű gonoszsagual meg nem rutitana. Innet
vagyon hogy ritkan latunk oly lakodalmat, kiben
sok Isten ellen ualo gonoszsagok nem talalhatnanak.
Igy lefen azert hogy ammiuel iol es Istennek tíf-
tessegere kel vala elniők az embereknek, azzal
gonozul elnek es azt artalmassa tesik magoknak,
az miuel hasnokra elhettek volna ha rea gondoltac
volna. Mint arrol niluan pelda az Herodes kiraly
lakodalma, kinek mertekletlen voltat mikor latta
volna az Herodias az ű felesége, es ez mellet az ű
vranak termésetitis tudna, hogy mikor meg boros-
fodik, akkor mindent igir, mindent ad, ebből gon-
dola azt, hogy az kereselő lano halalarais üret rea
veheti, es így ű raita bossuiat meg alhattia.

Lassuk meg azert mi modon elt legien ezzel ez

H 2

alkolmas

AZ KERES, TIENEK

kolmatos időuel, az sent embernek halalara. Azt mongia az Euangelista: Hog' mikor latta volna hogy immar io kedue vagion, es hogy immar akars mitis tüle meg nierhetne, mindgiarast leaniat Salos met fel öltöfreti, es be küldi az kiral^{chiam}, es az ű vende gi eleiben, hog' ot ű előttök tanczollion; ki est me gis czelekede. Mi itt előfőr az gonoz ekölczü an nianak peldaiat tekinczük meg ebben ez Herodes feleségeben. Mert ez nem elegfik az ű buiasagaua, hanem leaniatis hozza hasonloua tefi, hogy minez mü ű maga, ollian legiē az leaniais. Effele aniak nag' fokban mostanis vannak. Mert illienek azok ackik fiokat leaniokat kiczinsegektül fogua, keuelfegre, buiasagra, tanczolasra, iatekra, bellel valo kuritolaf ra, fitokra, hamis esküuesre, lopasra, ressegsegre, es minden egieb faitalanfagra tanittiak es foktattiak, kikben ha lattiak hog' igen tudosok, örülnek raíta, es vgian diczekednek is vele. Ig' azert meeg kiczin korokban meg rontiak es az vesedelemre kesitik az zokat, kiknek iauokra es iduöfsegekre kel vala igie kezniek. Nagy aiandek azert az Istentül, ackinek iambor Isten felö fülei vadnak, kiktül minden iot ta nulhatnak, hog' ostan bodog eletet elhefsenek.

De laszuk meg immar az hituan anianak minemü volt leaniais: Ebben előfőr orczatlanfagot talalunc vg' mint ki az Kiral' előt es az orfagnak fő fő nepei előt nem segienlette tanczolasat, meeg penigh maz ganak, ol' nag' buiasaggal való hordozasaua, hogy az vndok tistatalan embernek az ű tancza kedues lehetne, kinek femmi nem kel vala, hanem csak az ű buiasaganak folgal vala.

Mont

Monthatnad: S-honnan volt ű benne illien orcz
atlanfag? Innet volt, hog' kiczinfegetűl fogua anias
nak tanitafabol aűt ű meg fokta vala. Touabba hog'
az tancz ackor immar minden nēzetek kōzōt ki a
radot vala, es az fokas azt is ammi ű magaban ruti
volna, űeppe tōtte vala, hogy űemmi rutlag ű benne
ne lattatneiek lenni. Ez az oka hog' nem űegienlet
te; Mert ammit az ember űepnek ionak itil, nem űe
gienli aűt akar ki elōttis meg czelekedni; Ne talam
penig valaki nem nag' bűnnek itilhetneie eűt az le
anzo tanczolafat, ezert hog' ű giermek volt, es hog
annia paranczolattiabol czelekette, oűtan hogy az
kiral' elōt tanczolt, ki immar ű neki attia gianant
volt. De ha ennek ez tancznak gyűmōlczet megh
gondolod, űockal kűlōmb ertelembe lez. Mert elō
űōr az Kiralt vyobban valō buiafagra inditotta, aki
hog' az Herodiasnak ektelen űerelmeuel nem erzet
te volna az ű űiuet geriedezeni, űoha ű neki oűlian
nag' igiretet nem tōt volna, hogy orűaganak felet
neki adgia. Masodűōr az Kirallial meeg tiűtitis el fe
leitteti, mikor arra haitia űtet hog' orűaganak felet
neki igerie. Mert hotta lehet ektelemb dolog, es mi
lehetne az mi az kirali tiűtel es meltofaggal inkab
ellenkezneiek, mint ez, hog' az orűag birodalmat
egy hituan tanczos leannak aggia, kinek űem ideie
űem emberűege az orűaglaűra nem vala? Touabba
ammi meeg ezeknelis nagiob, az Iűton draga edenie
nek az kereűtōlō Ianofnak meltatlan halalais ebbōl
ez tanczbol eűt vala, mint az historianak rendi nīl
uan meg bizonittia. Mert ezert adgia Herodes vg'

AZ KERES; TIENEK.

mint iutalom gianant, az sent embernek feiet az le-
 anzonak. Es ig' az fertelmes eletű ember az Hero-
 des, az ű gonofsaganak merteket be tölti, hog' meg
 iobulafa felől ez vtan semmi remenfeg ne lehessen.
 Ezokaert az Istenis az ű folgaianak meltatlan hala-
 laert űter meg büntette hamar valo napon. Mert az
 ő Ipatul Aretas kiraltul megh giőzettetuen, mind
 parazna feleségeuel egietemben nem fok idő mul-
 ua sam kisvetesre boczattatek.

Immar mind enni vesedelemnek nem kiczin oka
 volt ez leanzonak orczatlan tanczolafa, kiuel az
 buia fertelmes embernek fiuet fel indituan illien gil-
 kosagra viue. Smiert kel ezeket meg tanulni?
 Hog' ezekből ez mostani embereknek tanczokrol-
 is itiletet tudgiunk tenni, Ennek penig fűksegis len-
 ni, mert lattiuk mel' igen az emberek közöt el az
 radot ez ektelen iatek, annira hogiha valamel' lako-
 dalomban nem tanczolhatnak, azt lakodalónac sem
 tartiak, ha tanczra indulnak penig, acki effelet ez
 előt nem latot volna, ast tudna hog' mind meg dűhe-
 ttenek es meg bolondultanak. Meegis talaltatik ol-
 nem csak az tudatlan paraszt emberek közöt, hanē
 vgian sinton az tanitok' közöttis ki ezt nem segienli
 oltalmazni, es az őrdögnek illien Scholaianak ep-
 peitesebē nem sanna ereiet heaban el költeni. Hog'
 azert minekünk ^{erről} ertol io es igaz eretlmünk legien,
 lasuk meg előer honnan tamadot volt az Tancz.
 Masodsor, hogi ha sabade kereftien embernek tanc-
 czolni. Harmadsor mely vndok vetek legien az
 Tancz. Vegezetre meg felellünk az tancz patros
 nusa

Ynde braxit
 Lordin Cona

- 1.
- 2.
- 3.

65

TANCZAROL.

nusinakis, kik ezt fok erőtlen dolgokkal támogat-
tiak, hogy illien draga iofagnak birodalmában meg
maradhafsanak.

I. Hog' azért az tancznak eredetit meg erczük
leg előfer azt vegyük esünkben, hogy soha az iam-
bor Isten felő emberek, kiknek példaiokat kellene
követnünk nem tanczoltanak soha semmi lakoda-
lomban. Honnet iút hat ha az iamborok nem el-
tenek vele? Az pogany, Istentelen, baluaniozo em-
berekül, kiknek soha semmi ceremoniaiok es sem-
mi aldozatra valo giülekezetek nem volt, kiben né-
főktek es nem tanczoltak volna az őrdögnek india-
tafabol, kinek minden effele Isteni hamis tífteletet
es baluaniozas vg' kedues, hog' ha minden latorfag-
gal buiasaggal, es egieb oktalan testi kíuanfagokkal
tellies lefen. Ezt ez poganioknak sokasokat követ-
tec vala az Isráél fiais az pústában, mikor az Aron
boriu előt aldozuan, le üle az nep enni es innia, es
fele kele iaczodni, mint Moses sol Exod. 32. Az vtā
oſtan az kőzönfeges iatekokbanis tanczolni kezde-
nek, de vg' hogy ot sem leani sem affonialiát nem
volt. Mikor pedig oſtan az fimerem es az tíftefseg
az emberec kőzöt le vetetet volna, az affonnepeke
tis be boczattak az tanczban, es így azoknakis az
tanaz meg engettetek, de meegis vg' hogi az affon'
ember, affoniemberrel, firfi firfiuual tanczolt. Veg-
re, (mint hog' á houa az őrdög eggek labat be tehez-
ti, az mafikatis, vtanna vonfa) anní orczatlanfag-
ra iutanak, hogy az firfiak az affonnepekkal leanz
zockal eggiút kezdenek tanczolni.

Es így

AZ KERES; TIENEK.

Es ig' lasan lasan minden emberec közöt ki arada,
de azert az tókelleres es tiételeges emberek soha né
iauallottak, sem az poganiok közöt sem az kereszti-
nek közöt. Immar im erted honnan tamadot legien
az tancz, tudni illik nem az Isten börszeseböl, sem
nem az sent emberek peldaiabol, hanem az pogany
baluaniozo hitetlen embereknek bolödfaganak kö-
uetegeböl, kiknek peldaiokat köuetni femeré azok-
nak, kiknel az Istennek törüenie es igeie, nag' vi-
lagoson prædicaltatik es magiarasztatik.

II: De lasuk megh immar az tancznak vndok
voltatis, hog' akar csak abbol tudgiuk megh vtalni
es el tauostatni. Ennek vndok volta meg teczik soc
dolgokbol mellieket ű benne latunk, de főkeppen a
tanczolo semelieknek allapattiabol. Mert houa le-
het ektelenb dolog az assoniallattul auagy leanzo-
tul, mint mikor mindenek elöt az firfiunak kezere
mennek, magokat fogdosztattiak, rangattattiak es
hordostattiak, holot az assoniallatoknak nagy bö-
mermeteseknek kellene lenniek, es az firfiaknak
csak tekintetekreis meg kellene pirulniok, né hog'
nag' orczatlanul azockal eggiüt kellene niaiaskod-
niok es kezeken kellene tanczolniok. Lasd Luc. 1.
ver: 29. Esai: 3. ver: 16. Ismet az firfiunakis houa le-
het magiob orczatlanfag, mint az mas ember feleses-
get, leaniat, fogdosni, tapogatni, idestoua hurczol-
ni? Söt ezekben vgian valogatni, ezeckel minde-
nek seme lattara nag' buiasaggal futtogni, vigioro-
gni, es az mint az Isten Ierem. 5. mongia, az ű fele-
barattianak felesegere nieriteni? De miert hogy
ezek

TANCZAROL.

ezeckel keueset gondolnak azoc kik minden femer met hatra hattanak, es az embersegből le vetköstnek: Ezokaert laszuk meg immar: Hogyha szabad kereftien embernek tanczolni auagy nem? Mert abbol iobban ki teczik minden rufaga.

III. Ez kerdesre azert rőuüdeden aſt felellük, hog' nem szabad, oka ez: Előſör mert ellenkezik az ſ. Pal. paranczolatiaual ki aſt paranczollia 1. Theſ. 5 Hog' néczak az bűntől tauoſtaſtuk meg magunkat, hanem az bűnnek kepetől auagi abrazattiatul is, az az, mind valamiben valami bűn es gonofſagh lattatnek lēni, (Quicquid vllam mali ſpeciē præſert) Nem tagadhattiuk penig hog' az Tancz ſok gonofſagnak ſpeciēſe auag. kepe nem volna, ſőt ſēmi iamborſagnak ielet ū bēne nem latod. Azert nē szabad, Maſodſor azert nem szabad: Mert az Tancz bűn. Bűnt penig nem szabad ſanſandekből czelekedni. Hōgy penig bűn legien meg teczik az ſent Pal regulaiabol Rom. 14. Valami hitből ninczen bűn az. Az az, valamit az ember czelekeſik olliat, ki ſe lől ketelkedik, hogyha kedues az az Iſten előt auag nem, es hogiha vagione arrol paranczolat az Iſten től auag' ninczen, mind bűn az. Az tancz ninczen hitből, mert nem hiſed hog' Iſten előt kedues legiē es hog' arra Iſtentől paranczolat adatot legiē. Mert ſohul iras ninczen rola: Tehat az tancz bűn, es hog' bűn nem szabad.

Harmadſor azert nem szabad, mert ellenkezik az kereftieneknek hiuatalliockal es tiſteckelis. Mert Chriſtus vrunc aſt paranczollia, hogy magunkat

I

meg

AZ KERESZTIENEK

megh tagadgiuk es az ű kereszti fel vegiük es űtet
 ugy köuefsük Matth. 16. Szent Pal Roma: 13. aſt
 paranczollia, hogy az űtetſegnek czelekedetit ha
 tra hadgiuk. Iſmet Rom. 13. ver: 14. hogy az teſt-
 nek gondgiat ne viſelliük, az ű kiuanſaginak megh
 tellieſteſere. Az tancz pedig nem magunknak meg
 tagadafa, nem az Chriſtus keresztiének viſeleſe, nem
 az űtetſeg czelekedetinek hatra hagiſa, űt az teſt
 nek kedue keresefe, es az ű kiuanſaginak tellieſteſ-
 ſe. Azert nem ſabad.

Negiedſer. Mert az reſeggel mindenkor eggiüt
 iar. Azert mint hog' nem ſabad reſegeskedni, így
 nem ſabad tanczolniis. Hogy pedig az reſeggel
 egiüt iarion, es hog' annak vgy mint giümölcze le
 gien, ebből meg teczik, hogy iozan embernek tanc-
 czolaſat nem giakorta lattiuk. Acki pedig iozana-
 ban tanczol bolondnak mongiuk azt; mint az Po-
 gan' Cicerois mongia: Senki nem tanczol, vgimöd
 iozan leuen, hanem ha meg bolondult. Azert ha
 reſeg leuen tanczolt, azzal mutatod hogy nem io-
 dolgot czelekeſel. Ha pedig iozanon tanczoló bo-
 londoskodol.

Ötödſör nem ſabad: Mert az keresztiember-
 nek, nem csak az bűntől kel magat meg tartoſtat-
 ni, hanem az bűnre való alkolmatofsagtulzís el kel
 tauoſtatni. Sőt mint deakulis mongiuk: Vitare pec-
 catum eſt vitare occaſiones peccati. Az tancz pe-
 nig igen nagy alkolmatofsag az bűnre, mert az em-
 bert gonoz kiuanſagra gerieſti, nem csak aſt â ki
 iaria, hanem az ki neziis, vtat nit az paraznaſagra,
 fertel-

TANCZAROL.

fertelmes befedre, es az emberrel mind tisztit, mind emberseget el feleiteti.

Harodfor es vtolfor. Mert az regi kereftien tan-
nito Doctörökis soha nem iouallottak, hanem in-
kab tiltottak. Mint Chrysostomus Doctör kit A-
ranisaiu Ianosnak meltan neueztenek volt, mikor
az Iacob Patriarcha hazafsagarol fol (Homil. 56.
in Gene.) es az historiat magyarázza aſt mongya:
Meniekezöt hallotok, de sohul tanczot nem. Mint
ha aſt mondana, Moses Iacob hazafulafat megh iria
mindenkeppen â mint meg hallottuk, de sohul tsak
eg' igeuel sem emlekezik arrol, hōgi abban az lakō-
dalomban tanczoltanak volna. Vgian ottan az tan-
czot ōrdōgi dolognak neuezi. Ismet (Homil. 48.)
Latod az meniegzöt, de tanczot nem lacz. Mert ac-
kor az emberek igien nē buialkottanak mint most.
Söt mikor az fent Mathe kōniuet magiarazuan az
Herodias leanianak tanczarol fol, kinek Herodes
orſaganak felet igerte vala: az többi kōzöt aſt mō-
gia: most, vgimond, az kereftienek nem orſagoka-
nak felet, sem az mas embernek feiet, hanem az ū tu-
laidon lelkōket aggiak az vefedelemre. Az vtan
aſt mongia: Valahol az emberek tanczolnak, az ōr-
dōgis velek eggifit tanczok.

Agoston Doctör (contra Politianum cap. 6. Az
buia es ektelen tanczolasokat, vgimōd az Püſpekek
mindenkor tiltottak, most penig alaltatnak ol' Præ-
dicatorok, kik nē hog' tiltanaiaak, de inkab vgia iara-
iak es az aſſonnepeckel egifit tanczolnak. Ezec mind
Augustinus befedi, Vgia azō (in Psal. 32.) Iob volna

AZ KERESZTIENEK

vgymond, innep napon fantani, hogy semmint tanczolni.

Sőt meeg közönfeges es orfagos giúlesebenn is tiltottak az régi iamborok az tanczot. Mint az Lao dicenüba valo giúlesben illien vegezest történek vala; Hog' keresztien ember meniegzőben soha ne tanczollion, hanem egienek, vgymond, igianak iamborul es mertekletesen, halat aduā az Istének az házassagnak főrzeseert. Neuezet ferint penig az Clericusoktul, az az, az Predicatoroktul is meg tiltottak; Ielen lehetnek, vgymond, az meniegzőben, de mihelt tanczra kelnenek, azonnal fel kellienek es elmennienek, hog' ielen voltokkal azt az buiasagot ne lattassanak iauallani. Ismet (In Concilio Illerdensi) aſt vegeztek vala, hog' az keresztienek meniekezőben ne tanczollianak. Effele bizonyfagok fāstalanok talaltatnac az Doſtorok irasiban, annira, hogy az mi időbelieneknek bizonyfagokat elő famlalni nem ſükſeg, főkeppen holot naponkent azokat oluassak es lattiak az tudos emberek minemü ertelmek es itiletek legien ez dolog felől, ez mostaniaknak is, kiknek irasokat ez keresztien vilagh böczüli es kedueli. Ezek közzül fő az hires neues Caluinus Ianos, ki mel' nag' ellenſege lőt legien az tancznak, az ű irasi, főkeppen penig baratihoz egi nihan irt Epistolai meg bizonyittiak. Az Magyar nemzetből valo bölcz emberek közzül penig, az meg holt Christus Iesus ſentelt viteze az Szegedi Istuan, (kit tiſteſegnek okaert neuezünk) mel' erős rontoia lőt legien az ektelen iateknak, mind irasa mind előtanituanii bizonyittiac.

A;

71

TANCZAROL.

Az poganiok közzűlis Aemilius Probus, aſt mon-
gia, hog' az enekles es az tanczolas az Romaiaknal
nem tiſteſeges volt, noha az Görögök nag' böczűs-
letben tartottak. Hog' penig ez igaz legien az Tibe-
rius Czaſar peldaia meg bizonittia: ki noha fertel-
mes es reſeges ember volt, annira hog' trefaban Bi-
beriusnak hiuattatot legien, mind az altal Roma-
bol az tanzosokat mind ki űzte volt. Domitianus
Czaſar penig, Cecilius Rufus az tanaczbol ki vet-
rette volt az Tanczert.

Saluſtius Historicus egy Sempronia neuő aſſoni
allat felűl iria, hogy ſebben tudot enekelni es tan-
czolni hog' ſemmint iambor aſſonhoz illet volna,
Vgian ottan ez ket dolgot (*Luxurię instrumenta*)
buiaſagnak eſközinek neuezi.

Cicero (3. offic.) azt mongia: Az iambor es tiſte
ſegbeli ember, közönſeges helien nem tanczolna,
ha ſinte latna, hog' azzal nag' örökſeget nierheti s.
Lucius Murenat meg pirongattak volt, sőt vgyan
vádoltak, hogy Aſiaban tanczolt volt &c. Ezekről
illien fok beſeddel akarank emlekezni, hogy azok-
nak ſaiok be dugafoltafsek, kik miért hogy lattiak
hogy az tanczot külömben nem oltalmazhattiak,
ezzel akariak az nepet el amitani es az megh fokot
gonofſagban meg erőſíteni, hog' ezt az tancznak
meg tiltat csak mi talaltuk, es elöttünk ſoha ſenki
nem ellenzette ſem nem tiltotta &c.

Ig' azért ekedig hiſűk hog' ezekből elege meg bi-
zonítottuk, hog' kerebtien embernek ſabad ne legiē
tanczolni. De miért hogy az Satanis az mint lehet

AZ KERES; TIENE K.

az ű orſagat oltalmazza; es ig' ez vilagnak ſiait az ű attiockal egietemben az tanczert, mint regen az Gőrogők az ſep Ilonaert erőſſen hadakoznak.

III. Laſuk meg immar ezeknek minemű fegüerek vānak, es miczoda Argumētumokal akariak az tanczot meg oltglmazni az Iſtē igeienec ellene.

Előőör azt ſmongiak. Lam ſohul nē oluafuk hog' az Iſten az tanczot tiltanaia. Azert ſabad &c. Ez ellen enis aſt mondhatnam: Hog' az Iſten ſohul az tanczot paranczolnaia. Azert nem ſabad. De laſuk meg ha igaz az, hog' ſohul az irasban ninczen az tancz meg tiltua. Aſt mondom, hog' nem igaz, mert noha illien igeckel: Ne tanczol', ninczen meg tiltua, mert nem voltis ſükſeg minden bűnt illien modon meg tiltani. De azert ebből nē kőuetkőzik, hog' nem volna meg tiltua: Mert valamikor tiltia a zokat az bűnőket, kik az tanczal valhatatlankeppē eggiūt iarnak, ſőt annak vgian effectuſi, ackor az tanazotis tiltia. Az Iſten tiltia az mi felebaratink feleſegenek kiuanafat. Tehat tiltia az tanczotis, mel ben nem csak kiuanod; hanē vgian fogdofodis &c. Touabba Chriſtus vrunk Matth. 5. azt mongia: hog' valaki az aſoniallatot gonoz kiuanafagra meg tekin ti, immar ſiueben paraznalkodot ű vele. Mit mon giuk tehat azok felől, ackik az buia tekintettel nē elegenduen, azokat kicckel tanczolnak tapogattiak, fogdofsak, ideſt őua rangattiak, hurczolliak, hog' ig az ű teſtek gonoz kiuanafaganak valami rezből ele get teheſſenek. Vegezetre Chriſtus vrunk arra int, hog' io fak legiünk es io giümölczet teremczünk,

ha

Figia varaja
belülkel. dr.

TANCZAROL.

ha azt akariuk hog' ki ne vagattasunk es az tűzre
 ne vettessünk. Hog' volna pedig az firfiunak es a fő
 iallattal való tanczolasa io fa, holot illien gonos' gifi
 mólczí vadnac? Bizoniara nem io. Azert est ki kel
 vagni. De ezeken ezt vetik, hog' nē minden tancz
 bol kőuetkezie paraznasag, auag' azoc a bűnők kik
 ról ez előt emlekezenc. Azert affelől meg lehet; Er
 re azt felellük, hog' mi sem tagadgiuk azt, hog' nem
 minden paraznakodik, sem nem minden kiuannia
 bűnre azt akiuel tanczol, de ismet azt mongiuk, hog'
 soha ol' tanaz ninczen, kiben az testnek es az fém
 nek kiuanfaga meg nem talaltatnek, mert ha ezek
 az tanczban benne ninczenek, mi az oka hog' örö
 mesben tanczols' eggickel hog' sem mint masikkal,
 az sebbickel, hog' sem mint az rutobbikkal? Oka
 ez mert inkab fereted az sebbiket hog' sem mint az
 főrnebbiket. Maga hisem egíarant kellene tanczol
 nod mindenickel, ha valamit egiebet az tanczban
 nem keresnel. De ez am a főmnek kiuanfaga: Hald
 meg azért az sent Iános 1. Ioh, 2. mimodon az test
 nek es az fémnek kiuanfagat azok köziben famlal
 lia, meliek ez vilagbol vannak, es kikben valaki
 giőniörködik, azok az Attianak feretetitűl tauul
 vannak. Ahol pedig az Attianak fereteti ninczen,
 ot az Christus ninczen, ki az Attiat mi hozzank
 megh engesztelte. Ahol az Christus ninczen, ot ör
 dög vagyon, bűn vagyon, halál kárhozat vagion.
 Azert valahol az tancz vagion, ot halál es kárho
 zat vagion &c. Touabba az tanczban nē csak ma
 gunkra kel gődot viselnünk, az az, nē kel tsac arra
 neznűnc, hog' mi azt bűnnekűl meg czelekedhettiűc

AZ KERES; TIENEK.

(ha fínte az lehetneis) hanem ástis meg kel latnók hog' mast meg ne botrankoſtaſunk, es hogy ſenki nek gonoz kiuanſagra okot ne adgiunk. Eſt tudgiuk penig mi magunkrolis, hogy effele tancznak czudalafaua! es örömeſſen valo nezeſeuel, gonoz kiuanſag tamad ſíuünkben, annira hogi ammint eg' bôlcz (Petrus Martyr) mongia: Sem firfiak, ſem áſſſonjallatoc az tanczbol ollian iamborul es ollian tiſtan haza nem mennek mint oda mentenek volt. Az ert akar te magad tanczol', akar mas te elötted: mindenikbôl kar es bûn kôuetkôzik. Ha penig áſt môzdod, hogy talaltatnak ol' emberek, kik az tanczot minden gonoz keuanſagnelkül el nezhetik. Erre áſt felellíűk, hogy mi áſt nem tudgiuk ki legien, de ha fínte vgy vagionis, igen ritka madar az ez romlot emberi termeſetben. Es miért hog' ſokkal tób, á ki áſt bûnnelkül vagy iarhatnaia, vagy czudalhatnaia. Ezokaert vgian ſemmikeppen nem io.

Maſodſor illien modon Argumentalnak. Lam az borral az ember gonoful eel, mikor attul megh refegedik, de azert nem mongiuk hog' nem io bort innia. Ezenkeppen ha az tanczális nemelliek nem iol elnek, nem az tancz annak oka, hanem az á ki vele gonoful eel. Azert nem karhoſtathattiuk. De erreis kôniű felelnünk: Mert ezt az borral ſemmikeppen ôſue nem haſonlíthatod. Holot az bor ū magában az Iſtennek teremtet allattia ez emberek teſtenek taplataſára, es ig' noha ſokan ū vele gonoful elnek, de azert az iambor Iſtenfelôknek eletôkre helien maradhat es meg innia ſabad. Az kereſtienec moſtani

TAN CZAROL.

75.

mostani tanczanak penig külfömben vagyön dolga.
Mert ez, mint hog' nem Isten ferzese, es ig' unnen
magaban sem io (mint immar meg mutatok) ezen
keppen ezzel senki iol nem elhet, (mint az borral)
De ha finte (per se) ű magaban io volnais az tancz
mint az bor, meeg azzal sem vehetz elöt, mert az al
latokat nem mindenkor az ű természetökböl kel itil
nünk, hogi ha ioke auag' gonofok, hanem az mi tes
stünknek természetibölis. Mert bator io legien vala
mi természet ferint, de ha lattiuk hog' az mi testünk
azzal gonoful eel es azt maganak vesedelmese tes
si, nem illik meg czelekednünk. Mint az bor io ű
magaban, de az hideg lelő embernek nem adgiak,
mert affele embernek art. Így bator az tancz ha io
volnais ű magaban, de mint most az embereknek ter
mesetek vagion, hozza nem illik sem iauara nincze.

Harmadör az Achilles paisa gianant forgattiak
az Dauid kiral' peldaiat, es az töb senteket, kik vala
mikor tanczolni talaltattanak. Dauid tanczolt az
Isten ladaia elöt 2. Sam. 6. Maria Moses huga tane
czolt az tenger partian, mikor az Pharaho elöt ala
tal balattanak vala az Israel fiaí Exod. 15. Azert ha
ezeknek sabad volt, nekünk is sabad.

*Maria
tancza.*

Effele giermeki tudatlanfagbol farmazot argumē
tom ellen miis ha iaczodni akarnank, peldat uethet
nenk. Mert sem Abrahamot sem Sara affont nem
oluaftuk hog' valaha tanczoltanak volna. Azert
mi se tanczollunk. De hog' ne lattaftunk czak ila
lien könnyen el menni mellőle. Lafaftuk meg minemű
tancz volt az Dauid es ez Maria affon' tancza, hog
K
abbol

MM MM

W W

AZ KERES; TIENEK

David
Hystoria.
ia.

abbol ostan meg tessék hogy ha meltan forgattiaké
az tanczosok ezeket auag' nem. Bizoniara ha minz
deniknek dolgat es tanczat megh hanniuik vetiük
meg talalliuik ezeknek tanczokat ol' igen külömbé
zőnek lenni, az mi tanczonktul, mint az vilagofsa
got az setetsegtül, kit hogy meg erthes az historia iz
gien vagion; Mikor az Isten Daidot az kiralisag
ban meg confirmalta volna, es az Hierusalembe ha
zat epeituen le telepedet volna, gondola est, hogy
az Isten ladaiat (mel' Chirjath Iearim varosaban, A
binadab hazanal hus estendeig allot vala. 1. Sam: 7.)
Ierusalembe hozza. Elis hosta uala penig onnet, de
mikor az vton eg' Vzsa neuu ember az ladat illete
uen, mingiart meg holt volna, Daid meg iede nem
mere be vinni az sekrent Hierusalembe, hanem eg'
Obededom neuu Leuiranac hazahoz terite, holot mi
kor harom holnapig allot volna, es az Isten az Obe
dedom hazat az ladaiert meg aldotta volna, Daid
meg halla est, es raica meg örüluen, hog' üis megh
aldassek, fel kesüle hog' el hozza onnet Hierusalem
ben. Immar mikor hozna az vton nagy pompauat
es nag' vigasaggal, ott mongia az iras hog' az Vr
nak elotte tanczolt tellies ereieböl. Ez historianak
rendi megh mutattia, minemü tancz löt legien ez:
tudni illik nem buia, nem keuel' auag' heütsagos, tra
gar, üdö mulato, mint az mostaniak, hanem sent, tis
ta, alazatos es lelki örömböl farmazot volt. Mert
az valasztot hiuek giakorta az Istennek hozzaio
k valo kegielmet es santalan io tetemenit latuan az
men

TAN CZAROL.

77

menniei es lelki örömtől annira el ragattatnak,
 hogy meeg külső tagokatis meg nem tauoztathate
 tiak, hogy bep tíftefegefen ne mozogianak es ne
 főkie nek. Mint erről pelda az Illies Prophetais, ki
 mikor az Istentől elsőt niert volna az Israel orfaga
 nak, es immar annak ieletis megh latta volna az es
 ghen, igen meg örüle, es Achab királnak meg hagi
 uan hog' louait be fogafsa es haza fufson hog' az es
 fő az vton ne erie, ű maga az kirali sekere elöt fut
 vala es örömeben nagi főkue megien vala 1. Reg: 18
 Igy Daudis lata az Istennek ű hozza valo nagy ke
 gyelmefseget es io akarattiat, kinek Sacramentoma
 vala az Lada, lelkeben vgy örül, hogy külső tagiat
 is meg nem tartostathattia, hanem tíftefegefen es
 Isteni felelemmel tanczol az Vrnak elötte es ana
 nak az ű tíftefegefe. Most igy tanczolni fegienle
 nenek az emberek. Ezt mostis meg engedhetneik,
 de izetlen volna most ig' tanczolni. Az Argu
 mentomra azert aft felellik. Először summa ferint:
 Hogy az Daud tancza fokkal különb az mienk
 tül, I. Mert az fent es Isten tíftefegefe valo volt,
 Mert az VR elöt tanczolt, Az mienk penig vndoc
 buia, tragar es bolond tancz, ki az Isten neuenek
 es az ű igei nek kifsebfegere es gyalazattia ra va
 gion: Nem az Isten elöt, hanem ez vilag fia elöt va
 gion. II. Touabba az Daud nem lakodalomban
 sem refegfegeben tanczolt, mint mi foktunk. III.
 Ismet az Daud nem affoniatokkal sem leanzok
 kal tanczolt, mint mi, hanem ű maga. Vegezetre
 Daud lelki es Isteni örömből inditatuán tanczolt:

*Illies
 Historia
 17.*

AZ KERES, TIENEK

Mi pedig az testnek gonosz buia kívánságából indítván tanczolunk. Semmit azért ezzel nem bizonyíthatok, vgy' hog' az s. embernek nagy' bűnságot né tennel. Ezért erced az Maria asszonnak es az több s. teknek tanczarolis. Hollehet még illien tanczotis közöttök nem giakorta találhatok. Másodszor azt felelőük, hogy az Dávidis ember volt, es ő neki is nem minden czelekederit illik követnünk, hanem csak ammit Isten törvénye s. érint czelekederit: Mert ha ő is csak keülségből auagy maga mutatafából czelekette, bűnt vallot benne. Az bűnt pedig nem illik senkibe követnünk. Azért mondotta az bölcs is (Demosthenes) Non exemplis sed legibus iudicamus. Nem az embereknek példaiokból (ki giakoran gonosz) kel az dolgok felől itéletet tennünk, hanem az Istennek törvényéből. De erre elég legyen, csak czudalkozunk az embereknek vakmerőségeken, hog' az példához illien igen ragazkodnak, az Isten niluan való igeit es tanítást pedig hatra hagyjuk. Volnanak több ellenüetéseket, de az befédet mostis igen ki terjesztettük. Ezekből pedig az többi reit könni lezen meg felelni azoknak, kik igazat s. retnek. Az patuarkodokkal nem kel semmit gondolnunk: főkeppen holot az hiuek az tancznak es telen voltat csak ebből is esekben vehetik es azt meg v. talhatniak, hog' az keresetlő Iánosnak halála tanczból lőtt legyen.

Mert hog' neminemű tudatlan bolondok azt forgatták az község előtt, hogy az Iános halála Isten akarattja es vegezése volt, azt mi sem tagadjuk.

De

De hisem te sem tagadod ást, hog' ez Iános feiet az tanczert attak volna az leanzonak: Mert megh eskút vala az királ, hog' valamit tüle keer meg adgia: Az leani penig az bent Iános feiet kere. Es így az Herodes azért ada neki ást, es azért öle meg az bét embert, nem az Isten vegezeseert, kiben semmit nem tudor es kit almaban sem látot. De mi ez illien tancz Patronusit az Prouidentia Scholaiaban igazit uan, es az Isten igeienek tanitasa mellet maraduan, teriünk az Historianak magiarazattira, es laszuk meg az Herodes felől mit mond az Euangelista. Elő 1.
 sör ást mongia: Hogy az leannak tancza igen teczöt volt ű neki: Sőt az ű vendeginekis, kik az Kiralhoz hasonlatosok valanak, es ű neki hizelekedni akarnak vala. Szinte illienek mostis azok kik az tanczban giöniörködnek, mind köz emberek, mind egihazi nepek, kik közzül nemelliek az kőseg kedueiert nem begienlik oltalmazni. 2.
Masodszor azt mő gia: Hog' Herodes buiasaggal es horral fel gerieduen meg esküszik, hog' valamit az leanzo kér megh adgia orfaganak feleig. Illien igaz am az Oseas Propheta bešede: Az bor es az affoni ember el forditia az embernek siuet, Ose. 4. Az az, meg bolondit tiak, mint Herodestis, ki ha meg nem bolondult volna, soha illien nag' iutalmat ollian hituan es orczatlan dologert nem igirt volna.

De it megh teczik az emberi természetek vissza fordult es romlot volta, kinek iele ez, hogy az vndok artalmas es vesedelmes dolgokra semmi költségeket nem fanniak, az Isteni es iduőseges dolgokra

K ;

ra

AZ KERES; TIENEK;

ra pedig czuda mel' nehezen adnak, ha mikor adná
 kis &c. Mi azért igen vigiazzunk, az ördögnek,
 ez vilagnak es az mi testünk kiüanfagi ellen, életün
 ket az Isten igeie es akarattia berint rendeluen, hog'
 mind ezek ellen bekefegben maraduan az Isten ors
 ságának örökseget birhassuk, Iesus Christusnak ala
 tala, kinek az Attiaual es az fent leleckel legien
 diczőség mind öröcke
 AMEN,

Pauli Apostoli ad Rom. Epist. I. 17.
 Pal a Iesus Christusnak zolgona,
 hivatala zerent Apostol, valartatott
 az m' Evangelionomnak prodi-
 callalása.

Semmonia

batorfagóson vallast kel tennünk. Az mint ⁸¹ ~~Pris~~
tornit zent Mathonal 10. 32. 33. xereben, mondóm,
Valaki megis val engőmet az embőreket elöt, emis meg
vallom rótot az en menniesi zent attiom elöt az ki az
egellen vagion. Valaki p. megis tagat engőmet, az em-
bőreket elöt, emis megis tagatam rótot az en menniesi
attiom elöt, az ki az egellen vagion.

Jayt fiakt p. az Imek lelke, ugion erön zent Math-
fomidenek 23 xereben, kik vallast nem tennék az igar
tudomomi felöl. Az kik Lattrial es ugion olvassak is
az igazságot, megis sem atarriak azt igaznak hitomoni,
auagi igazom ki pficallomni, hanem az atomaniert
mint az papistak, es az Sictofagi főreket lovó jras tudok
el forditottak embőri talalmonniak az igazságot, es az
igar vallast, es el fordittak nagi sokom mastomnis.

Azt mondgia idvörítónél nekik.

Va vobis scribae, Pharisaei & Hypocritae, quia Cauehis
regnum Caeli ante oculos hominum. Jay ugionon de
Ugion erökröl mondgia magis. Va vobis scribae phari-
saei Hypocritae, quia firmis opus sepulchris habetis.
Jay, ugionon, kinéktöt Hypocritak jras tudok es pharisaei-
ket, mert hasonlatosak va az, kivöl megis feier-
tetöt es megis ciffraltatot kopor. az kik fivo
zop zint mutatnak, de belöl rakvak megis holt em-
bőreketek tetemökkel. Jgi tornit az zent petoris

1. pet 3. 15. az igar vallast tetöl felöl, mondóm
Az ur mezentellietöt az ti rivetötkben, es mindön-
koron feröket legietöket mind aroknak megis felelni

valakik

valakik ⁸²okat kerfés annak az ti remenység telnek az mel-
benennetok vagion. ugi mond.

Mózes éret kel ezt nekünk megis értünk
miert hogi az apostal önön magát zolgomak mondgia
lenni: Erel az Kriszusz vromak ismeri lenni.

Er nevetet azért arra emlékeztet minfétis, mivel
tartozunk mijs az mi vromnak az is Jesus Krisznak
azal tudni illik, az mivel az is zolga az is vromak,
auagi az is fia az is atjának.

Mellic p. azok^{ai} fijs es zolgon engedelmek az mel-
=likel tartozunk mi az Kriszusznak.

Lörör mikppen hogi az zolga tellessege az is vromak
hatalmabon es birodalmabon vagion, ennek munkat:
=odik, ennek giót, ennek el, es ennek hal, es ezia az
igiekörök, az mi mi az is vromak harnara es tirtose-
=gore, Igi valaki, Kriszusz nevel diciektök, es az
zolgomak mondgia magát lenni, el hidgie art hogi
mind erőkel tartozik az Kriszusznak. Söt inkább
annival nagibbal, miert hogi is mi nekünk megis
valtonk, teremtünk es megis tartunk. Igi az is fijs
az atjának, mint az is zolga az is vromak.

Mózes az o te fentombon az zolga kötelez vala
arra hogi az is vromak hitit es tudomaniat vallia
es az mellet az körniről megalkotessis. Iot kel vala venni
az Imel rëndölefe zerent, az mint az Mózes megis
irta, Sütötnak ti jöveletöröl jrt könnnek is Cap.
Hogi ha idegön vagion te nabad, es az Husveti
borcomt el akaria keríteni, mindon forsu magi

az muli

83
az meli vagion is kirtte korniol meteltetsek, es ug iar
-lion annak az megis keritesehoz. Melhiet az akoria mag,
ielontem, hagi oron egi torvenie legion te nalcad, mint
az jövemennel. s. mind az lakosnak, az mi te ne let vagion
Ekkor ha akorant Christus Iesus zolgoi hinni, zölsej
hagi mjs az is hitit es tudomanniat vegiot, es korniol
meteltetot, i. tirta zivel vegiot rötet. Oka ez, mert nem
bevoztatik jmmar az testi es kiltó korniol meteltetis,
homem cial az meli lezon korniol az Christusul, az
mint ugim ezon zent pal torvit. ad Col: 2. §: 11 ut 12.

Formadroz az zolga mintonotet az is vztatul xemel es vor
Igi minton hivelnek cial az Christusul kel vorniok,
rötet kel jmadniok, segetsegre hinniok, es tirtolrniok, is
neli kel korniorgeriok, hagi az vztul megis halgattasomak
mert az mi jmatfagunk az is in elot yon harnos, errol
mondgia az Augustinus. Previs Passigua oratio pmet
-rabit Coelos, Az rövöd giakor buigo korniorgeris es tirtol
-delmes korniorgeris, altal jorra, ugimond az egeket, es az in
zeki elot megis al, el nem jvon addigs onnet, mig is va
-lazzal nem boeriatatik el. Oka emel ez, Mactinial
is az tellies es bevoztot kiut fia, a melikol verrot az
benntont növekofo legielmet, az mi is zmt korniol
zol i. ut 16 cap. Az is telliessegebol verront, ugimond,
legielmet legielmetert, i. oli legielmet az meli mi ben
-ntont naponkent eprol es növekofo. Illien zolga vala
az zent Job. Job. 2. Az ki folt az is ugim onnon mai
diciekofo vala, hagi fold keret/segeben ollian n

Volna mint az Iob, a ki ugi felne es tirtolne az is vnat.
 Mien vala az rent David, az mint onnon maga lib. 115
 vereben diciekozik felole. s. art mondja. En mon te
 zolgat vegyok, es az te zolgalo leommodnak fia, az meli
 mondasaval art akorra az rent David megis ielonteni
 hogi is az imel igarom es tirta zibol zolgal.

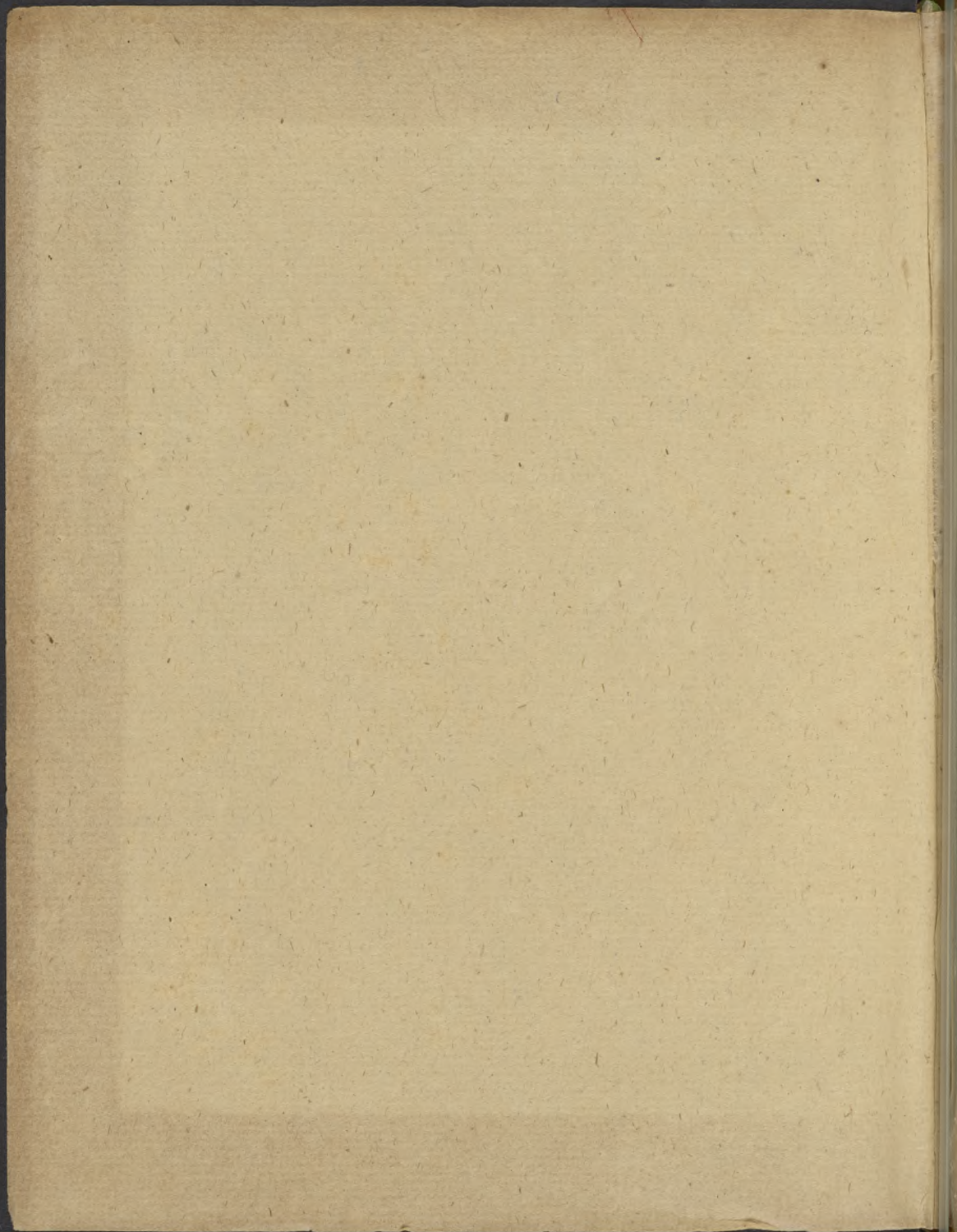
De megis xovifodon lapolok megis mit igyore it az zolga
 =nak nevezeti? Azt iedre az mint az gorog igy
 elentben outgia diaconus i. oli zolgal, meli az ecclesiaba
 zolgal tiokppen. Ezrel azert az nevezettel, az rent palart
 akorra megis ielonteni, hogi is nem oli romeli legion,
 hogi cziak magavert zrolettot legion volna, Honnem hogi
 az Curia es az is hozanepenet zolgallion.

Micrioda itt az toruvasz. (Az hogi)
 Az ecclesiabom levo tormitol el hidgiel art hogi is Ite
 Iesus zolgori. Tehat hogi mineltonthon is trole fogienel
 es cziak az is rent igyal opticallial igon magis kromta
 =lik. slem valommi embori traditiokat. Mert ha kilomb
 czielekornel az brontetst el vezik. Az mint legion ezent
 pal tormit, Galat. 1. v. 8. mondiam.

Azom mi legion az, akore az egr beli orgial, es kilombot
 hirtodon ti nektot. Ivoel az mit ti nektot hirtetvont,
 =huma legion. Hogi miy az az attot
 volent el fordichatol, es aldaft vehetvont, zivlhogz hogi
 az Prigius hirt tormericol es practicalliol. Kit
 engzgon miy mi nektont az attia fin rent hlot
 Kinek legion aldaft dicitumt hirtotvont, mine
 olti. Amen.

no was
lik 116
nom to
az mli
elintin
car 24
ize
elidja
t galie
igian
om ing
elintin
igian
goma
kum
con
Lulim
atrom
elat
logt ing
Lit
at kile
id

R M K L.

202

